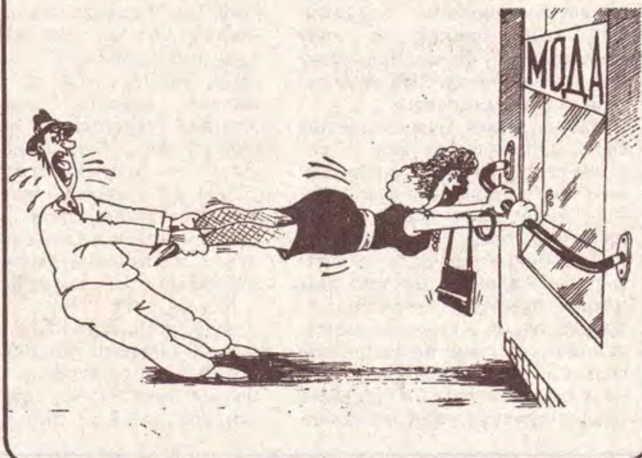
БЕЛАРУСКАЯ МАЛАДЗЁЖНАЯ ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЧЗ ЗМЕНА

20 студзеня 1994 г.
Чацвер
№ 7 (13723)
Кошт у розніцу 20 рублёў
Выдаецца з 1921 года

Малюе Віктар ДУБОВІК

У Мінску ў першы дзень работы сесіі Вярхоўнага Савета па ініцыятыве Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі адбыўся мітынг пратэсту пад лозунгам "Рэформы — без збяднення народа!". Яго ўдзельнікі патрабавалі правядзення датэрміновых выбараў Вярхоўнага Савета, выкаранення карупцыі, спынення развалу эканомікі.

Фота Сяргея БРУШКО.

Кур'ер "ЧЗ"

СТОП-ФАКТ

Перакуём ядзерную зброю на даляры

Міністр замежных спраў Беларусі Пётр Краўчанка пацвердзіў, што пытанне аб кампенсацыі Беларусі за ўран, які ўтрымліваўся ў вывезеных з Беларусі ў Расію ядзерных боегалоўках, знаходзіцца на стадыі "перагаворнага працэсу", удзел у якім бяруць пяць дзяржаў.

П.Краўчанка выказаў упэўненасць, што Беларусь атрымае такую кампенсацыю ў грашовым выражэнні з боку Расіі. Злучаныя Штаты, паводле слоў кіраўніка знешнепалітычнага ведамства Беларусі, пачнуць купляць уран у Расійскай Федэрацыі не раней, чым Расія, Украіна, Беларусь і Казахстан дамовяцца паміж сабой па гэтай праблеме. Гэта зноў было падкрэслена амерыканскім бокам пад час візіту ў Мінск прэзідэнта ЗША Біла Клінтана. Сума кампенсацыі Беларусі зараз праходзіць экспертную ацэнку, і для канчатковага вызначэння яе рэспубліка павінна атрымаць ад Расіі шэраг ваенна-тэхнічных даных. Дагэтуль такая інфармацыя Беларусі перададзена не была.

Заява з нагоды арышту літоўскіх камуністаў

Прэс-служба Міністэрства ўнутраных спраў Беларусі распаўсюдзіла заяву ў сувязі з узнікшымі ў прэсе паведамленнямі аб арышце Мікаласа Буракявічуса і Юозаса Ермалавічуса.

"У праваахоўныя органы Рэспублікі Беларусь, — гаворыцца ў заяве, — на працягу мінулага года неаднаразова паступалі звароты ад генеральнага пракурора Рэспублікі Літва з просьбай аказаць садзеянне ў выдачы Буракявічуса і Ермалавічуса, абвешчаных літоўскім бокам у міждзяржаўны вышук...у адпаведнасці з дагаворам паміж Беларуссю і Літвой аб дапамозе і прававых адносінах па грамадзянскіх, сямейных і крымінальных справах, падпісаным у кастрычніку 1992 года і ратыфікаваным Вярхоўным Саветам Беларусі ў лютым 1993 года, беларускім бокам было аказана садзеянне групе работнікаў праваахоўных органаў Літвы, якую ўзначальваў намеснік генеральнага пракурора, у затрыманні ў Мінску 15 студзеня грамадзян Буракявічуса і Ермалавічуса". У заяве канстатуецца, што "дзеянні супрацоўнікаў праваахоўных органаў Беларусі адпавядаюць вышэйназванаму дагавору і міжнародным прававым нормам".

БелаПАН.

Толькі цяпер мы ў СНД

У аўторак пасля перапынку аднавіла сваю работу 13-я сесія Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

Першы парламенцкі дзень прынёс вынік. На ранішнім пасяджэнні, пасля актыўнага абмеркавання пытання аб ратыфікацыі Статута СНД было прынята рашэнне "за". За ратыфікацыю дакумента прагаласавала выключная большасць дэпутатаў. Зазначым, калі б гэтага не адбылося да нуля гадзін 23 студзеня 1994 года, Беларусь засталася б па-за рамкамі Садружнасці.

Памяркоўнасць дэпутатаў у гэты дзень была зайздроснай. Яны нават не дужа пярэчылі Старшыні Вярхоўнага Савета, калі той прапанаваў працягнуць у сераду абмеркаванне Канстытуцыі рэспублікі. Калі так будзе працягвацца далей, Вярхоўны Савет у законатворчай дзейнасці зробіць значны крок наперад. Але не будзем загадваць...

Мільярд за інфармацыю

Нятанна абышлося рашэнне народных дэпутатаў Рэспублікі Беларусь аб трансляцыі 13-й сесіі Вярхоўнага Савета па радыё і тэлебачанні.

Аб затратах на гэту справу мы даведаліся ў аддзеле друку, радыё і тэлебачання кіраўніцтва справаў Савета Міністраў Беларусі. Такім чынам, штодзённыя затраты Белтэлерадыёкампаніі на аплату яе супрацоўнікаў, якія асвятлялі работу сесіі з 9.11. па 10.12.1993 г. склалі ў сярэднім 1 млн. 747 тыс. рублёў.

Сярэдні штодзённы кошт эксплуатацыі тэлерадыё, якое выкарыстоўвалася для арганізацыі перадач у дні работы сесіі з 9.11. па 10. 12.1993 г. склаў 10 млн. 512 тыс. рублёў.

Усяго штодзённыя затраты Белтэлерадыёкампаніі ў дні трансляцыі сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь у лістападзе—снежні склалі ў сярэднім 21 млн. 882 тыс. рублёў. У тым ліку на долю тэлебачання даводзіцца — 17 млн. 663 тыс. руб., радыё — 4 млн. 219 тыс. руб.

Такім чынам, увесь інфармацыйны цыкл сесіі абходзіцца падаткаплацельшчыкам амаль у мільярд рублёў.

Вольга ШАЎКО.

Гэта ўжо далёка не сенсацыя

З 20 студзеня зноў падскочылі цэны. На гэты раз на прыгарадныя аўтобусы.

Білеты на іх узняліся ў 1,8 раза. Цяпер адзін кіламетр праезду ў мяккім аўтобусе каштуе 20 рублёў, у цвёрдым — 18. Асабліва адаб'ецца гэта павышэнне на людзях, якім прыходзіцца курсіраваць з прыгарадаў на працу ў сталіцу і назад.

А.СЦЯПАНАЎ.

"Шкодныя" цацкі

Па ініцыятыве Міністэрства аховы здароўя ў Савеце Міністраў рэспублікі амаль што падрыхтаваны дакумент, які будзе рэгламентаваць парадак увозу і рэалізацыі імпартных тавараў на тэрыторыі Беларусі.

Справа ў тым, што тавары, якія імпартуюцца ў нашу краіну вялікімі аптовымі партыямі (асабліва гэта тычыцца прадуктаў харчавання) праходзяць экспертызу высокакваліфікаваных спецыялістаў. Іх якасць гарантуецца. А вось як быць з падпольнымі партыямі шакаладу ці цукерак, напіткаў ці цыгарэт, якія штодзень асядаюць у "камках" пасля ваяжу самадзейных камерсантаў без ліцэнзій?

Толькі за мінулы год быў забаронены продаж звыш 200 тон прадуктаў харчавання. За парушэнні правілаў продажу тавараў канфіскаваны 54 ліцэнзіі на права гандлю, 17 спраў накіравана на разгляд у органы пракуратуры. А зусім нядаўна эксперты забаранілі, напрыклад, продаж дзіцячых цацак з Украіны, у якіх былі знойдзены элементы цяжкіх, небяспечных для чалавека маталаў.

Ірына ШУКЕВІЧ, ЧЗ-інфарм.

Аты–баты, служыць ідуць салдаты

Не так даўно амаль ва ўсіх ваенных часцях Мінска і Мінскай вобласці прынялі прысягу маладыя салдаты тэрміновай службы — прызыўнікі восені 1993 года.

Як паведамілі ў Ваенным камісарыяце Беларусі, восенню мінулага года па Мінску і Мінскай вобласці ў войска былі прызваны больш як 5000 юнакоў. Але больш чым палова з іх — каля 3000 — не прайшлі медыцынскую камісію.

Лідзія РЫЖАНКОВА.

Непаўналетнія хварэюць ад "кахання"

У мінулым годзе ў Крычаве зарэгістравана 11 выпадкаў заражэння сіфілісам, прычым два прыпадаюць на навучэнцаў двух гарадскіх ПТВ. Крыніцай заражэння стала 15-гадовая дзяўчына, якая ў сваю чаргу гэту небяспечную хваробу атрымала ў "падарунак" ад свайго знаёмага, таксама непаўналетняга хлопца, навучэнца Клімавіцкага тэхнікума.Як высветлілася, дзяўчына мела ў агульнай складанасці 12 палавых кантактаў. Большасць яе партнёраў, на шчасце, не захварэла. Праўда, такі ранні "старт" у наш час — з'ява звычайная, аб чым сведчыць абследаванне, якое праводзілася ў горадзе медыкамі сярод школьнікаў і вучняў ПТВ. Як высветлілася, непаўналетнія і тут "не ўдарылі ў гразь тварам" — захворванне сіфілісам выяўлена ў школьніка і навучэнца ПТВ.

БелаПАН.

Курсы валют на 19 студзеня:

	Даляр ЗША		Ням. марка	
	Скупка	Продаж	Скупка	Продаж
"Бел-бізнесбанк"	5500	5800	3150	3350
"Прыёр"	5500	5750	3130	3280

(У дужках —курс за безнаяўны разлік)

АКТУАЛЬНЫ КАМЕНТАР

"Выбар Расіі" не ў Беларусі?

□ Вера ПАЛЯКОВА, ЧЗ-інфарм.

Мы ўсе, і тыя, хто за аб'яднанне абедзвюма рукамі, і тыя, хто супраць, знаходзімся ў стане напружанага чакання: чым жа скончыцца студзень-94, бо сапраўды мы зараз знаходзімся на пераломным этапе.

Кіраўніцтва Рэспублікі Беларусь бачыць у трывалым эканамічным саюзе з Расіяй, аб'яднанні грашовых сістэм адзіны сродак, каб захаваць незалежнасць нашай рэспублікі і ўрэшце выкараскацца з зацягнутага крызісу. Але, як вядома, гэтую думку падзяляюць далёка не ўсе палітычныя колы. Вось хто ўздыхне з палёгкай, дык гэта вытворцы і прадпрымальнікі.

Шчыра кажучы, у асяроддзі эканамістаў, фінансістаў лічаць, што ўваход Беларусі ў рублёвую зону непазбежны. Канешне, гэта лепей было зрабіць два гады таму — танней абышлося б. Або ўзяць накірунак краін Балтыі. На жаль, час упушчаны. Калі выключыць эканамічны саюз з Расіяй, мы шпарка і мэтанакіравана крочым па шляху, з якога адчайна спрабуе збочыць Украіна. Працяглы агульнаэканамічны крызіс без ніякай надзеі і перспектыў — смерць для любой краіны. Мы можам пратрымацца на плаве за кошт навукаёмістай вытворчасці, так званых "мазгоў", яшчэ год-два. Аднак, калі закатаваныя мізэрнымі заробкамі высокакваліфікаваныя спецыялісты пакінуць лабараторыі і спецыялізаваныя цэхі ў пошуках больш грашовага месца пад сонцам, то ў свеце стане на адну "бананавую рэспубліку" больш. Тады пазбегнуць пранікнення расійскага капіталу на Беларусь, ягонай экспансіі немагчыма.

Здаецца, нікому не трэба даказваць, што інтарэсы Беларусі ляжаць, перш за ўсё і больш за ўсё, на Усходзе, у Расіі, краінах Садружнасці. Як паказвае вопыт незалежнасці, на Захадзе нас ніхто не чакае. "Загніваючыя" суседзі па кантыненту і заакіянскія бізнесмены ставяць Беларусь апошняй у СНД адносна інвестыцый, маўляў, пракамуністычны рэжым, поўная адсутнасць рэформ. Трэба глядзець праўдзе ў вочы: невысокі рэйтынг нашай рэспублікі і ў Расіі. Гэта паказаў візіт Прэзідэнта ЗША, а той факт, што Біл Клінтан сустракаўся пры зачыненых дзвярах з Зянонам Пазьняком, аб чым-небудзь ды гаворыць.

Эканамічны саюз з Расіяй — крок наколькі неабходны для нас, настолькі і вымушаны. Эканоміка Беларусі стаіць на мяжы катастрофы. Улічваючы сусветны кошт на расійскую сыравіну, мытныя пошліны і ўласную жудасную падатковую палітыку, імкнучыся пазбавіцца ад прэсінгу Расіі, кіраўніцтва Беларусі кінулася да інтэграцыі з "усходнім братам", нягледзячы на тое, што эканамічны саюз патрабуе пэўнага абмежавання палітычнага суверэнітэту. Тым не менш, лічыцца, што гэта дасць Беларусі шанц перамагчы крызіс зрушыцца з мёртвага пункту. Стварэнне адзінай рублёвай зоны з адзіным грашовым сродкам — расійскім рублём, а ў выніку гэтага ўвядзенне прынцыпаў і метадаў больш прагрэсіўнай падатковай сістэмы РФ на Беларусі, пашырэнне таварнага рынку — гасцінец, які вядзе нас да цывілізацыі.

Але ўсё гэта плюсы ў наш бок. Сапраўды, што мы можам прапанаваць у адказ Расіі? Крызісную эканоміку і саміх сябе з усімі вантробамі. Для Расіі аб'яднанне грашовых сістэм — крок больш палітычны, чым эканамічны. Да ўтварэння такога саюза вельмі адмоўна адазваўся былы віцэ-прэм'ер расійскага ўрада Ягор Гайдар. Нас, як маленькага хлопчыка з сабакам у вядомай рэкламе блоку "Выбар Расіі", пакуль бяруць не вельмі ахвотна.

■

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

"Еўраньюс"

Калядныя маразы ў паўднёвай Каліфорніі

У той час, як у нас на Вадохрышча надвор'е стаіць зусім не марознае, на паўднёвую Каліфорнію абрушыліся замаразкі і снегапад незвычайнай сілы.

Таўшчыня снежнага пакрова дасягнула 35 сантыметраў. Раён аб'яўлены зонай надзвычайнай сітуацыі. У снезе вязнуць нават цегачы. Дзесяткі аэрапортаў вымушаны адмяніць рэйсы з-за дрэннага надвор'я. Вялікая колькасць труб ацяпляльнай сістэмы замерзла ці парвалася. Асабліва цяжка бяздомным. Сярэдняя тэмпература паветра — -25°.

Да пытання аб перайменаванні вуліц

Аказваецца, даваць новыя назвы вуліцам любяць не толькі ў нас. Напрыклад, у сталіцы Германіі разгарэлася дыскусія наконт назваў вуліц, якія нейкім чынам нагадваюць пра сацыялістычнае мінулае.

Асабліва "дасталася" тым берлінскім вуліцам, якія носяць імёны Карла Маркса, Клары Цэткін, Розы Люксембург. Рашэнне гарадскіх улад аб перайменаванні гэтых вуліц выклікала негатыўную рэакцыю, асабліва ў сталых людзей, якія лічаць, што недапушчальна мяняць гісторыю.

"Суперчэннэл"

Нападзенне на алімпійцаў

Двое неанацыстаў асуджаны ў Германіі за нападзенне на прадстаўнікоў алімпійскай зборнай ЗША.

З моманту аб'яднання Германіі адбылося ўжо больш як 5 тысяч выпадкаў праявы неанацызму. Аднак гэта першы інцыдэнт, у якім напалі на амерыканцаў, прычым, адзін з іх негр. На судзе малойчыкі заявілі: "Негры — выхадцы з Афрыкі. Яны выйшлі з зараснікаў, мы хацелі даказаць ім, што яны малпы"...

"Кветкі" з Амстэрдама

Брытанскія мытнікі затрымалі партыю калумбійскага какаіну, прыкладным коштам у 50 мільёнаў фунтаў.

Наркотык быў схаваны ў вялікай колькасці кветак, пастаўленых з Амстэрдама. Арыштаваны ўдзельнікі "аперацыі" — двое калумбійцаў.

Помста мафіі?

Двое паліцэйскіх застрэлены ва ўласнай аўтамашыне пад час дзяжурства на адным з буйных аўтабанаў Італіі.

Мяркуецца, што гэта справа рук італьянскай мафіі — вынік арышту італьянскімі ўладамі за апошнія месяцы каля 1,5 тысячы людзей, якія хоць нейкім чынам былі звязаны з мафіяй.

"Уорлднэт"

Мэйджар "нячысты на руку"?

Сумленнасць брытанскага прэм'ер-міністра днямі была падвергнута сумненню.

Мэйджару давялося ўдзельнічаць у перакрыжаваным допыце наконт продажу зброі Іраку. Ён абвяргае, што ведаў аб аслабленні эмбарга на гандаль зброі з Іранам і Іракам.

Канец "гандлёвай вайны"?

ЗША і Кітай часова спынілі "гандлёвую вайну", якая працягвалася апошнія гады.

У Пекіне падпісана пагадненне, па якому ЗША атрымалі права на правядзенне інспекцыі кітайскіх прадпрыемстваў, якія падазраюцца ў нелегальным экспарце тавараў у Амерыку. Кітай быў вымушаны падпісаць дамоўленасць пасля таго, як гандлёвы прадстаўнік ЗША аддаў распараджэнне на чарговае памяншэнне гандлёвай квоты з гэтай краінай.

"Еўраньюс"

Бітвы вярблюдаў

штогод праводзяцца ў Турцыі.

Для многіх жыхароў дзяржавы гэта сапраўднае нацыянальнае свята. Сотні тысяч людзей наведваюць так званыя "рынгі вярблюдаў", тут заключаюцца пары, вядуцца гарачыя спрэчкі. Гаспадар вярблюда-пераможцы атрымлівае грошы і прызы. Самі ж вярблюды сыходзяць з рынга ні з чым.

■

Бізнес-клас

Вядучая рубрыкі Вера ПАЛЯКОВА

Тэл. 68-28-52

Замежны прававы вопыт на Беларусі

Днямі ў Мінску адбыўся семінар па міжнароднаму прыватнаму праву, арганізаваны Гандлёва-прамысловай палатай, юрыдычнай фірмай "Траст" і Саюзам прадпрымальнікаў Рэспублікі Беларусь. Правялі яго спецыялісты вядомай юрыдычнай фірмы з Германіі "Baker і MeKSEMZIE" і прадстаўнікі Гандлёвай палаты Рэспублікі Польшча.

Да ўвагі спажыўцоў

Хай вас не зачароўвае прывабная этыкетка ці ўвесь выгляд любой прадукцыі замежнай вытворчасці: заўсёды звяртайце ўвагу на ягоныя "апазнавальныя знакі". На арыгінальнай прадукцыі імпартнай вытворчасці абавязкова ёсць наступныя звесткі. "Prod.: і лічба, якая азначае дату вытворчасці, а таксама "Exp.: таксама дата (месяц, год) рэалізацыі. Акрамя таго абавязкова павінен быць штрых-код, які "чытае" электронны апарат і літаравае абазначэнне краіны і вытворцы. Калі хаця б адзіны з гэтых параметраў адсутнічае на маркіроўцы, гэта сведчыць аб тым, што да вас трапіў фальсіфікаваны тавар. Будзьце пільныя, бо падробка, асабліва калі гэта тычыць прадуктаў харчавання, можа аказацца не зусім бяспечнай для вашага здароўя.

Цэны растуць не толькі ў Беларусі

Можа ў некаторай ступені суцешыць жыхароў нашай рэспублікі той факт, што ў нашых паўночных суседзяў цэны растуць таксама. У Літве сітуацыя выглядае больш стабільна ў параўнанні з астатнімі краінамі Балтыі, аднак цэны на мясныя прадукты, яйкі, садавіну і агародніну значна скокнулі. Цэны на мяса і мясныя прадукты ў Латвіі напрыканцы мінулага года ўзняліся ў сярэднім на 59 працэнтаў, на малочныя — на 53 працэнты, на яйкі — на 51 працэнт. У Эстоніі рост цэн абумоўлены ў асноўным падаражаннем прамысловых тавараў на 5,2 працэнта. На прадукты харчавання цэны павялічыліся на 3,8 працэнта. Больш за ўсё падаражалі садавіна і агародніна (16 працэнтаў), мяса (4,3 працэнта), малочныя прадукты і яйкі (4,1 працэнта). Паслугі сталі даражэй на 2,8 працэнта, а ўсе тавары цалкам — на 4,4 працэнта.

Замест усходняга – славянскі

Зараз у Мінску праходзіць выстава-кірмаш "Усходнія таргі", у якой прымаюць удзел больш за 100 фірм з Беларусі, Украіны, Расіі, Польшчы, Латвіі і іншых дзяржаў. Планавалася, што на кірмаш прыедзе больш прадстаўнікоў з Азіі, але з усіх запрошаных тутэйшых фірм да нас завітала толькі адна. У аргкамітэце паведамілі, што гэта адбылося з-за цяжкасцей, звязаных з узаемнымі плацяжамі паміж азіяцкімі краінамі і Беларуссю, і нестабільным становішчам у нашай рэспубліцы. Відаць, не атрымаўся ў арганізатараў усходні кірмаш. Затое выйшаў славянскі.

Лідзія РЫЖАНКОВА.

Аўкцыён

14 студзеня ў Маладзечна былі праведзены таргі па продажу камунальнай уласнасці на конкурснай аснове. Арганізатары — Заходняя біржа нерухомасці і Маладзечанскі "Бізнес-цэнтр". Дарэчы, гэта ўжо восьмыя прыватызацыйныя таргі на рахунку ў ЗБН.

Былі выстаўлены такія салідныя аб'екты, як рэстаран "Стары замак" з пачатковым коштам 1 млрд. 152 млн. руб. і двухпавярховая гасцініца ў Радашковічах (54 млн. руб.) і тры магазіны ў Маладзечна. Пакупнікі "кінулі вока" перш за ўсё на вінна-гарэлачны магазін № 12 (пачатковая цана 35,07 млн. руб.) і прадуктовы № 4 з пачатковым коштам 1 млн. 138 тыс. 220 руб.(!). Апошні быў прададзены па конкурсу за 3,5 млн. руб. Крытэрыем выяўлення пераможцаў было "найбольш поўнае задавальненне ўмоў конкурсу, сацыяльных патрэб насельніцтва горада". Што тычыцца вінна-гарэлачнага, то з чатырох пададзеных на яго заявак дзве былі прызнаны конкурснай камісіяй задавальняючымі "ўмовы і патрабаванні" аднолькава, паміж імі быў арганізаваны аўкцыён. У выніку за магазін было ададзена 130 млн. рублёў, што ў чатыры разы больш за першапачатковую цану.

Як паведаміў нам віцэ-прэзідэнт ЗБН спадар Мікалай Трыфанаў, наступныя прыватызацыйныя аўкцыёны будуць праводзіцца 27 студзеня ў Гомелі і 17 лютага ў Полацку. Дарэчы, на Полацкім аўкцыёне акрамя іншых аб'ектаў выстаўляецца крыты рынак у цэнтры Наваполацка.

Словам, умовы Міжнароднага Валютнага фонду па частцы прыватызацыі, неабходнай для атрымання крэдытаў Рэспублікай Беларусь, пачынаюць выконвацца.

ЭКАНОМІКА

Грошы пад нагамі,
або Як стаць мільянерам

□ Яўхім ІВАНОВІЧ

Бадай, усім нам нямала намазолілі вочы перакупшчыкі і мяняльы, якія з велізарнымі мяшкамі і торбамі ціснуцца ў гарадскі транспарт, каб дабрацца да гандлёвага месца. Калі ж хто не вытрымае іх напорыстасці і заўважыць, што лепш заняліся б вытворчай дзейнасцю, а не спекуляцыяй, пачуеш незадаволенае: а як ёю заняцца? Адкуль узяць сыравіну, вытворчыя плошчы, сродкі?

Калі чую падобнае, заўсёды згадваю шаўца Сцяпана Іванавіча Жукава. Пільны гаспадар і майстар на ўсе рукі, ён не мог перанесці марнатраўства. Напрыклад, ён заўсёды злаваўся, калі хто-небудзь з жыхароў дома скідваў у скрыню для смецця абутак, які стаў непатрэбным. У ім жа, гарачыўся Жукаў, добрая палова — верх, халяўкі з натуральнай ці сінтэтычнай скуры — застаюцца амаль некранутымі. Між тым, на галантарэйных і кушнерскіх прадпрыемствах змагаюцца за кожны абрэзак, пускаюць яго ў справу. А тут кідаюцца такімі кавалкамі.

Вось і падумалася Сцяпану Іванавічу: хіба гэта не адны з тых грошай, да якіх варта толькі нахіліцца. На самай справе, калі б абутак, які стаў непатрэбным, збіраць, як гэта робіцца з макулатурай, металаломам, дык колькі назапасілася б каштоўнай сыравіны, колькі можна было б вырабіць розных рэчаў са скуры, напрыклад кашалькоў, футляраў, дзіцячых сумак і шмат іншага, што неабходна ў быце.

Як чалавек, у якога словы не разыходзяцца са справай, Жукаў задумаў ператварыць сваю ідэю ў практыку. З гэтай мэтай наведаў прадпрыемствы, вытворчасць якіх звязана са скуранымі вырабамі. Там сустрэў разуменне, задуму ўхвалілі, палічылі рэальнай і цалкам ажыццявімай. Толькі пры гэтым з жалем дадавалі: у нас дзяржаўны план, яго трэба выконваць. Так што, прабачце...

Жукаў за справу ўзяўся сам. Здабыў ужо вядомую сыравіну, сканструяваў формы будучых рэчаў, а сродкам вытворчасці стала ўласная швейная машына. Так неўзабаве з'явіліся гатовыя рэчы, тыя самыя кашалькі і футлярчыкі, пра якія ён марыў. Як і чакалася, пакупнікі не прымусілі доўга стаяць на рынку — раскупілі тавар хутка. Выручка цалкам апраўдала затрачаную працу.

Аднак доўга гэта не магло працягвацца, бо ўсё адбывалася ў тыя часы, калі пра прыватную вытворчасць і гаварыць нельга было. Аднойчы Жукаў быў выкрыты кантрольнымі органамі, справа скончылася тым, што Сцяпана Іванавіча ледзь не пасадзілі як падпольнага прыватніка.

Сёння і прадпрымальніцтва, і рынкачныя адносіны атрымалі поўнае права на свабоднае развіццё, нават сцвярджаецца, што ў гэтым наша выратаванне. На жаль, пакуль гэты працэс ідзе аднабакова, толькі ў плане куплю-прадам, што стварае "дзікі" рынак, які так усіх раздражняе. Дэфіцыты ж вымагаюць таго, каб развівалася вытворчае прадпрымальніцтва, якое папоўніла б рынак новымі таварамі. Дык чаму ж для гэтай мэты не выкарыстаць тое, што валяецца літаральна пад нагамі і да чаго варта толькі нахіліцца?

Хтосьці можа сказаць, дробязі ўсё гэта, ніякага надвор'я яны не могуць зрабіць. Але ж падобныя "дробязі" ў нас на кожным кроку. А ў добрых і ашчадных гаспадароў няма дробязей, усё ідзе ў справу, усё павялічвае прыбытак.

РЭПАРТАЖ У НУМАР

Дванаццаты нумар — лічба сяброўства

□ Ірына ЗАВАДСКАЯ

Аднаго разу, а дакладней 10 гадоў назад, у школьнікаў 12-й школы г.Тарту з'явілася дзіўная ідэя — запрасіць да сябе ў госці школы, што пазначаны гэтакім жа нумарам, з усіх гарадоў-герояў СССР. Сяброўская сустрэча адбылася сапраўды на "вышэйшым узроўні" і настолькі ўдала, што праз год 12-я школы сустракаліся ўжо ў Ленінградзе. З таго часу так і пайшло — кожны год у новым горадзе. Фестывалі сяброўства зрабіліся традыцыйнымі.

А ў 1990 годзе адбыўся апошні такі фестываль — страціліся сувязі паміж рэспублікамі, аслаблі кантакты і паміж школамі. Але надта ўжо цікавая была тая ідэя, ды й помніліся яшчэ мінулыя сустрэчы — і мінская СШ № 12 (якая, дарэчы, запрашала да сябе сяброў у 87-м годзе) адважылася на чарговы Фестываль сяброўства пад час сёлетніх зімовых канікул. Аднаўляць традыцыю зноў у Прыбалтыцы было ўжо немагчыма — адны візы маглі б каштаваць немаведама колькі. Таму школьны парламент СШ № 12 г.Мінска ўзяў увесь цяжар па адраджэнню фестывалю на сябе. Даслалі лісты-запрашэнні аж па 15 адрасах — і атрымалі... толькі 6 адказаў. Але было ясна — фестываль адбудзецца.

Удзел у святе прымалі вучнёўскія дэлегацыі з Рыгі (адзіная 12-я школа з Прыбалтыкі, што засталася рускамоўнай), Санкт-Пецярбурга, Брэста, Віцебска і Гомеля. Вельмі хацелі прыехаць адэсіты, але не знайшлі спонсараў і засталіся дома. А вось у мінскіх школьнікаў свае спонсары былі — аддзел па справах моладзі Маскоўскага райвыканкама, што дапамог ім не толькі грашыма, але і арганізаваў пэўныя фестывальныя мерапрыемствы. Напрыклад, запрасіў да школьнікаў прадстаўнікоў грамадскіх дзіцячых арганізацый, што існуюць зараз на Беларусі. Між іншым, рыжскія дэлегаты былі даволі агрэсіўна настроены на гэтую размову, асабліва з нашымі піянерамі. І задаліся мэтай "пасадзіць іх у лужыну" сваімі хітрымі пытаннямі. А ў рэшце рэшт пазайздросцілі, што ў беларускіх падлеткаў ёсць такія разумныя і адукаваныя лідэры. Дарэчы, у Латвіі дзіцячыя суполкі засталіся цяпер пераважна "прычэпленымі" да рэлігійных арганізацый...

Жылі дэлегаты фестывалю ў сем'ях членаў школьнага парламента. А ў мерапрыемствах удзельнічалі ўсе разам — і ў вячэрыне знаёмства, і ва ўрачыстым адкрыцці, і ў спартыўных спаборніцтвах, і нават у конкурсе "КВЗ". Праводзіўся фестываль пераважна ў памяшканні ДК "Юнацтва", таму ўдзел у ім маглі прыняць не толькі вучні 12-й СШ, але і іншых гарадскіх школ, што былі запрошаны на свята спецыяльнымі білетамі.

Карацей, мэта, што прызначылі сабе арганізатары Фестывалю сяброўства, была паспяхова дасягнута: у мінскіх школьнікаў з'явілася мноства новых знаёмых, яны дамовіліся аб сяброўскіх візітах у "замежныя дзяржавы" і, галоўнае, зразумелі, што ніякая палітыка для сапраўднага сяброўства — не перашкода.

Зробім дзеткам прышчэпкі!

У Міністэрстве аховы здароўя рэспублікі амаль што на стадыі завяршэння знаходзіцца праграма імунапрафілактыкі насельніцтва. Пасля нядаўна прынятага Вярхоўным Саветам закона "Аб санітарна-эпідэмічным дабрабыце насельніцтва" гэта праграма — канкрэтныя крокі па рэалізацыі яго ў практыку.

Тым больш, што за апошнія два гады ў рэспубліцы з'явіліся хворыя на дыфтэрыю. Медыкі звязваюць "вяртанне" гэтай хваробы ў першую чаргу з агульным эканамічным спадам, пагаршэннем жыццёвых умоў насельніцтва. У мінулым годзе колькасць хворых на дыфтэрыю павялічылася ўдвая ў параўнанні з 1992 годам: зарэгістравана 120 выпадкаў захворвання.

Міністэрства аховы здароўя заклапочана становішчам, звязаным з гэтай хваробай, і трымае яго пад кантролем. Таму зараз ва ўсіх рэспубліканскіх дзіцячых медыцынскіх установах праводзіцца супрацьдыфтэрыйная вакцынацыя. Вакцынай для гэтых мэт усе ўстановы забяспечаны. Аднак спецыялісты раяць, што нядрэнна было б рабіць прышчэпкі і дарослым, хаця вось "гэтай палавіне чалавецтва" вакцыны можа і не хапіць. Пакуль што для дарослай часткі насельніцтва рэспубліка забяспечана вакцынай толькі на 60 працэнтаў.

Ірына ШУКЕВІЧ, ЧЗ-інфарм.

ПА-СУСЕДСКУ

Дазвол на зброю

З 1 красавіка 1994 года грамадзяне Літвы, якія дасягнулі 25 гадоў, змогуць набываць і насіць агнястрэльную зброю ў мэтах самаабароны. Закон, прыняты Сеймам Літоўскай Рэспублікі, дазваляе ім мець адзін пісталет не больш чым 9-га калібру, і патроны. Пісталет не павінен быць хуткастрэльным. Дазвол на набыццё зброі будзе выдаваць Міністэрства ўнутраных спраў. Не атрымаюць такога дазволу асобы, што былі пакараны за крымінальныя злачынствы і адміністрацыйныя парушэнні, звязаныя з наркотыкамі, парушэннем грамадскага парадку, а таксама наркаманы, алкаголікі і псіхічна хворыя людзі.

Асобы, якія цяпер нелегальна захоўваюць агнястрэльную зброю і да 1 красавіка добраахвотна здадуць яе ў паліцыю, не будуць пакараны

Супраць "Вялікай Вільні"

"Сяляне з Віленшчыны, не маючы зямлі, галадаюць, а мільянеры з Вільні на іх зямлі палацы будуюць" — пад такім і іншымі транспарантамі адбываюцца пікеты падвіленскіх сялян каля будынкаў сейма і ўправы прэзідэнта Літвы.

Сяляне пратэстуюць супраць рэалізацыі праекта "Вялікая Вільня", які прадугледжвае пашырэнне межаў гарадской забудовы за кошт зямлі жыхароў падвіленскіх вёсак. У выніку гэтыя жыхары пазбаўляюцца свайго права на вяртанне зямельнай уласнасці.

БелаПАН.

Мінімум для сярэдняга масквіча

Паводле паведамлення ўрада Масквы, падлічаны размеры так званай "спажывецкай карзінкі" з 19 самых неабходных відаў прадуктаў. Мінімальны пражытачны ўзровень у сталіцы перавышае 80 тысяч рублёў на кожнага члена сям'і.

Расслаенне грамадства на багатых і вельмі бедных стала яшчэ больш прыкметным, нягледзячы на нядаўняе павышэнне ўзроўню зарплаты бюджэтнікам і шэрагу катэгорый масквічоў. На ўзроўні, што адпавядае патрабаванням медыцыны, цяпер жыве ўсяго толькі 3 працэнты насельніцтва. Гарадскія ўлады запэўнілі гараджан, што не пакінуць без увагі самых бедных і маламаёмных.

Новы "БАМ"?

Добрыя старыя традыцыі не паміраюць: пад патранажам прэзідэнта Барыса Ельцына распачата новая "будоўля стагоддзя" — высакаскорасная магістраль Масква — Санкт-Пецярбург. Гэта зусім новая для Расіі спецыялізаваная двухкалейная чыгунка, па якой будуць рухацца толькі скарасныя паязды.

Агульная працягласць трасы — 654 кіламетры, скорасць саставаў — да 350 кіламетраў у гадзіну, адлегласць да Санкт-Пецярбурга будзе пройдзена суперэкспрэсамі за 2,5 гадзіны. У Маскве і Санкт-Пецярбургу побач са старымі пабудуюць новыя вакзалы. Да канца гэтага стагоддзя новая траса ўступіць у строй дзеючых.

БЕЛІНФАРМ.

ДЗЕЦІ І МЫ

□ Мікола КАПЫЛОВІЧ

Нядаўна позні́м вечарам нас, суседзяў, патрывожыў вэрхал у суседняй кватэры — пранікаючы скрозь нашыя "гуканепранікаючыя" сцены, крыкі не давалі нам заснуць.

Спакуса

Раніцай, спускаючыся па газеты, я сутыкнуўся ў ліфце з суседкаю. Выгляд у яе быў змрочны, нейкі пакамечаны. Пазяхнуўшы, яна нібы папрасіла прабачэння: "Усю ноч не спала". "Што-небудзь здарылася?" — пацікавіўся я. "Ох, і не кажыце... Віцька наш такое выкінуў..." Мы выйшлі з пад'езда, прыселі на лаўку, і яна расказала. Увечары іх чатырнаццацігадовы сын папрасіў у яе дзве тысячы рублёў — у кагосьці з хлапчукоў дзень нараджэння, і яны збіраюцца адзначыць гэтую падзею ў кафэ. Такса — па дзве тысячы. Яна адмовіла — у сям'і няма грошай, учора пазычыла, каб неяк дацягнуць да палучкі. Хлапчук моцна пакрыўдзіўся. Прыгадаў ёй, што тыдзень назад не пайшоў на дыскатэку з аднакласнікамі — не ісці ж было ў старых штанах, якія яшчэ брат Андрэй тры гады насіў і перадаў яму "у спадчыну". Хто цяпер у такіх ходзіць? Не забыў і пра марожанае, якое зрабілася для яго амаль недаступным, недасягальным. Нават са жвачкаю складана, даводзіцца разлічваць толькі на пачастунак. Перад сябрамі сорамна...

Выказаўшы маці свае прэтэнзіі, ён ультыматыўна заявіў, што ў школу больш не пойдзе. Абрыдла прасіць кожны раз у бацькоў, бо і вучоба — пусты занятак, а грошы ён і так заробіць, "не забіваючы галаву навукай". Давялося падключыць бацьку, але сына панесла ўжо, і ён выставіў свой галоўны аргумент: "А якая карысць з гэтай вучобы? Ну што далі (гэта ён бацьку) два дыпломы табе? 50 тысяч, на якія і жыць па-чалавечы нельга... А маці — навошта ёй было заканчваць універсітэт? Каб цыраваць свае парваныя калготкі і лічыць да палучкі капейкі? Не хачу так жыць..."

Знаёмы матыў. Раней, у далёкія яшчэ фанвізінаўскія часы, падлеткі-недарослі заяўлялі: "Не хачу вучыцца, а хачу жаніцца". У сучасных падлеткаў гэта гучыць інакш: "Не хачу вучыцца, хачу гандляваць".

Відаць, самы цяжкавылечны вынік цяперашняга часу — бацылы гандлярства, якія пакалечылі чыстыя дзіцячыя душы. Самы небяспечны вірус для дзіцячага сэрца — зайздрасць, самае горкае пачуццё — непатольнае жаданне. Да чаго яны могуць прывесці — зусім непрадказальна. Хто ведае, можа, аднойчы хлопчык не вытрымае спакусы, якая падсцерагае яго на кожным кроку, і працягне крадком руку да недасягальнага для яго тавару. І калі гэтага не заўважаць і ён не будзе пакараны бацькамі, дык хто паручыцца, што яму не захочацца паўтарыць гэта зноў і зноў?

Самае простае тут — здзівіцца: ну і дзеці пайшлі, ім, бачыце, не патрэбна школа, ім падавай прыгожае жыццё. І зваліць на Віцьку і яму падобных усю сілу бацькоўскага гневу, а то і папругі. Але пастаўце сябе на месца Віцькі і тысяч — ды што там тысяч, мабыць, мільёнаў такіх жа хлопчыкаў і дзяўчынак з так званых малазабяспечаных сем'яў. Як ім штодзённа адварочвацца, уцякаць ад падсцерагаючых іх усюды спакус у выглядзе мноства заморскіх ласункаў, што выстаўлены ў крамах напаказ? Бо, нягледзячы на сваё імкненне здавацца дарослымі і незалежнымі, яны ж — дзеці! І, безумоўна, слухаць штодзённа лісілівыя тэлегаласы дэманаў-спакуснікаў: "Марожанае "Баунці" — райская асалода...", "Смачная мякаць какоса і тоўсты, тоўсты слой шакаладу..." — здзек з дзіцячай душы, якая пазбаўлена магчымасці паспытаць "райскай асалоды"...

Некалі, ў час нашага дзяцінства, рэдка хто з нас марыў аб прафесіі гандлёвага работніка. Хаця і ў савецкі час пры нашых пастаянных дэфіцытах гандаль заўсёды быў справай прыбытковай. Але ў нас былі іншыя крытэрыі, іншыя планкі, і нашыя хлапчукі марылі быць спачатку пагранічнікамі, потым даследчыкамі Арктыкі, пазней касманаўтамі, вучонымі, журналістамі, а дзяўчынкі — геолагамі, дактарамі, настаўніцамі і выхавацельніцамі ў дзіцячых садках, зусім не задумваючыся пра тое, колькі будуць зарабляць грошай.

Цяпер — іншы час, і нічога кепскага ў жаданні зарабляць вялікія грошы няма. Здзіўляе іншае — што грошы і толькі грошы сталі меркаю ўсіх каштоўнасцей жыцця. І што прафесары з высокай якасцю "шэрага рэчыва" ходзяць панылыя, з худымі партфелямі, а гандляры — з ганарова ўзнятымі галовамі і набітымі кішэнямі грошай. Вось у гэтым перакосе — уся справа. І пры такой з'яве хіба незразумела, у які бок пацягнецца ў сваіх марах дзіцячая душа!

Чаму тут здзіўляцца: не можа падняцца ў вачах нашых дзяцей каштоўнасць адукацыі, ведаў, дыплома, імідж інтэлігентнасці, пакуль гэтыя сапраўдныя, а не фальшывыя каштоўнасці не набудуць страчаную здольнасць забяспечваць павагу ў вачах людзей, прэстыж у грамадстве.

Вось да гэтага і павінна імкнуцца нашае да канца разгубленае грамадства. А дзяржава — весці прадуманую палітыку на павышэнне прэстыжу адукацыі і ствараць лепшыя жыццёвыя ўмовы людзям усіх прафесій, якія якасна выконваюць сваю работу, з высокім веданнем сваёй справы. Тады сама сабою паступова знікне эйфарыя гандлярства са збітай з панталыку дзіцячай душы. І Віцька перастане саромецца сваіх адукаваных бацькоў.

Грымасы часу

У наш эканамічна цяжкі час "камерсантамі" становяцца ўрачы і настаўнікі, работнікі культуры і студэнты, пенсіянеры і хатнія гаспадыні. Цяпер галоўны накірунак камерцыйных паездак не Польшча, а Масква, Санкт-Пецярбург, Смаленск. І Віцебск стаў у гэтых паездках зыходным пунктам. "Штурмуе" гандлёвы люд кожны цягнік, або "дызель", які накіроўваецца ў Расію. А вязуць, у асноўным, прадукты харчавання — тварог, вяршкі, смятану, малако, мясные паўфабрыкаты, каўбасу. Прадаўшы іх у Санкт-Пецярбургу па намінальнаму кошту Беларусі, але за расійскія рублі, "камерсант" мае нядрэнны навар, па курсу рубля. У самім жа Віцебску набыць гэтыя прадукты практычна стала немагчыма.

Адзінаццаці работнікаў мытнай службы, што кругласутачна нясуць службу на вакзале Віцебска, недастаткова для агляду пасажыраў усіх паяздоў, што накіроўваюцца ў Расію. Вываз тавараў і прадуктаў прадаўжаецца. Апошняе падаражанне прадуктаў у Беларусі на "бізнес" гандляроў не мела ўплыву. Рублі па-ранейшаму ў цане.

Фота Аляксандра ХІТРОВА, БЕЛІНФАРМ.

БЕЛАРУСКІ

Асімілёўвалі гвалтам.

І. Знішчэнне мяжы іншароддзя

Нежаданне досыць значнай часткі людзей актыўна ўключыцца ў гістарычны працэс сучаснага беларускага нацыянальна-культурнага Адраджэння сёй-той спрабуе тлумачыць тым, што, маўляў, руская культурна-моўная асіміляцыя беларусаў адбылася цывілізаваным шляхам і пры поўнай іх згодзе, у адпаведнасці з законамі развіцця грамадства; што на працягу ўсяго сумеснага жыцця гэтых двух народаў у складзе адной дзяржавы не дапускалася аніякага гвалту і здзеку мацнейшага і слабейшага. Не, дарагія мае суайчыннікі. Руская культура, мова, звычаі ішлі ў наш край не па закліку яго жыхароў, а прымусова. А дзе і вельмі тонка, дыпламатычна навязваліся яму. Усё гэта пачалося ў тыя далёкія часы, калі асноўныя абсягі беларускіх зямель яшчэ знаходзіліся ў складзе Рэчы Паспалітай. Расійскую імператрыцу Кацярыну ІІ ніяк не задавальняў павольны ход двухсотгадовай асіміляцыі беларускага насельніцтва Смаленшчыны, што не садзейнічала і ажыццяўленню спрадвечных планаў далучэння да імперыі ўсходніх паветаў Рэчы Паспалітай, якая ўступіла ў паласу зацяжнога эканамічнага і палітычнага крызісу. Таму ў адным з сакрэтнейшых наказаў князю Вяземскаму яна патрабавала палітыку абрусення праводзіць не толькі ў дачыненні да Малай Расіі (Украіны), Ліфляндыі (займала поўдзень сучаснай Эстоніі і поўнач Латвіі), Фінляндыі, але і Смаленшчыны. У гэтых заходніх губернях імперыі, на думку Кацярыны ІІ, "парушаць прывілеі іх усе адразу вельмі непрыстойна было б, аднак і называць іх чужаземнымі і абыходзіцца з імі на гэтай аснове ёсць больш, чым памылка, а можна сказаць з пэўнасцю, што глупства... Іх трэба найлягчэйшым спосабам прывесці да таго, каб яны абруселі і перасталі глядзець як ваўкі ў лесе" (падкрэслена мною. — Л.Л.). Выходзіць, і смаляне ўсё ж ваўкамі глядзелі на тое, што рабілася ўладамі па асіміляцыі нярускіх народаў.

Зразумела, ніхто не збіраўся адмаўляцца ад такой палітыкі і ў тыя часы, калі яшчэ толькі першыя беларускія землі былі заняты рускімі войскамі ў выніку падзелу Рэчы Паспалітай у 1772 годзе. Дзеля аслаблення пільнасці, уводу народа ў зман Кацярына ІІ афіцыйна абяцала захоўваць усе этнакультурныя асаблівасці далучаных да імперыі паветаў, але ў тайных наказах накіраваным сюды намеснікам загадвалася праводзіць такую палітыку, каб паміж Беларуссю і Расіяй знікла ўсялякая мяжа іншароддзя і каб гэтыя, на думку заваёўнікаў, старажытныя абшары рускія зрабіліся рускімі не толькі адным іменем, але душой і сэрцам. Імператрыца і яе паплечнікі выдатна разумелі, што дасягнуць такога можна толькі праз адлучэнне беларусаў ад роднай мовы і замены яе рускай.

На нейкі час у пачатку XIX ст. свецкія (але не духоўныя) улады пад уплывам падзей у Еўропе адступіліся ад палітыкі абрусення Беларускага краю, што не спазніліся выкарыстаць палякі, актыўна ўзяўшыся насаджаць тут сваю культуру і мову.

Да асімілятарскай палітыкі Кацярыны ІІ звярнуўся, прычым яшчэ больш паслядоўна і настойліва, імператар Мікалай (1825—1855 гг.). Відаць гэта з дзейнасці сакрэтнага "Западного Комитета", у абавязкі якога ўваходзіла "прыраўнаваць адлучаныя ад Польшчы заходнія губерні ва ўсіх адносінах да ўнутраных вялікарасійскіх губерняў". У розных службовых матэрыялах і Беларусь, і Літва ўсё часцей называюцца аднароднымі з Вялікарасіяй па мове і веры. Каб слова "Беларусь" радзей, а не дык і зусім перастала гучаць з вуснаў людзей, Мікалай І прапанаваў у 1840 годзе афіцыйна называць яе Паўночна-Заходнім краем.

Распачаўшы пасля задушэння паўстання 1830—1831 гг. спрэс і ўсюды на Беларусі цясніць польскую мову, залежныя ад цэнтра мясцовыя чыноўнікі вельмі пільна сачылі, каб ні ў навучальных установах, ні ў службовым справаводстве, крый божа, на змену ёй не ўвялі беларускую мову. І гэта бліскуча ўдалося ажыццявіць, дзякуючы чаму значна ўмацаваліся на нашай зямлі пазіцыі рускай мовы.

Не даспадобы афіцыйным стаўленікам Пецярбурга і Масквы былі спробы пісаць творы мастацкай літаратуры на беларускай мове. Знайшліся ў іх аднадумцы і сярод некаторых прадстаўнікоў навуковай і творчай інтэлігенцыі, якіх дужа занепакоіла, што мастацкая літаратура на беларускай мове можа вельмі паспрыяць росту сярод яе носьбітаў нацыянальнай самасвядомасці і тады ўжо, мабыць, думалася, што ніхто не прымусіць іх адносіць сябе да рускіх. У публічным аплёўванні беларускай мовы рэкорд належыць прафесару кафедры славянскіх літаратур Маскоўскага універсітэта Восіпу Бадзянскаму, які, каб найлепш дагадзіць праваднікам русіфікатарскай палітыкі ў нашым краі, пісаў у 1846 годзе: "...мова, якая называецца беларускаю моваю, — гэта мова, на якой ніхто не гаварыў і не гаворыць, бо яна ёсць найагіднейшая мешаніна, якую толькі можна сабе ўявіць і якая калі-небудзь існавала на Русі".

Не, не паслухалі на Беларусі гэтай парады. Пісаць па-беларуску станавілася ўсё больш модным, і невядома, які размах набыў бы гэты прагрэсіўны адраджэнцкі працэс, каб не паражэнне паўстання 1863 года на чале з Кастусём Каліноўскім. Пасля расправы з ім русіфікацыя ажыццяўлялася ўжо непрыхавана, пад магутныя гукі фанфар, а не спакваля, маскіруючыся, як гэта часта практыкавалася раней. Усюды ў службовае справаводства без рэферэндуму, а звычайным афіцыйным парадкам замест польскай мовы ўводзіцца руская, мясцовыя чыноўнікі беларускага і польскага паходжання замяняюцца накіраванымі сюды асобамі рускай нацыянальнасці, у масавым парадку ідзе перасяленне ў наш край рускіх памешчыкаў з надзяленнем іх найлепшымі землямі, у Віленскай навучальнай акрузе ўводзіцца пасада памочніка папячыцеля для ажыццяўлення кантролю за ходам русіфікацыі ўсіх тыпаў навучальных устаноў. Стрыжнем ухваленай імператарам Аляксандрам ІІ ў красавіку 1864 года праграмы Мураўёва-"вешальніка" па замірэнню насельніцтва зямлі беларускай з'яўлялася: ...памножыць па магчымасці лік рускіх школ як паміж хрысціянамі, так і яўрэямі, каб руская мова была скрозь пануючай, як і належыць быць у рускім краі" (падкрэслена мною. — Л.Л.).

Праграма М.Мураўёва з зайздроснай упартасцю выконвалася рускімі чыноўнікамі, "выкліканымі з сэрца імперыі", якім выплачвалася 50 працэнтаў надбаўкі да акладу. З мэтай русіфікацыі нашага краю сюды ж на льготных умовах перасяляліся рускія памешчыкі і сяляне. Дзейсныя і тэрміновыя захады рабіліся тут па ўзмацненню ролі праваслаўнай царквы ў русіфікацыі сваіх вернікаў, на што ахвотна адгукнуліся рознага роду духоўныя чыноўнікі Расіі.

Самы ж моцны ўдар па маладым беларускім нацыянальна-патрыятычным руху нанесены ў 1867 годзе, калі цар Аляксандр ІІ выдаў спецыяльны ўказ аб забароне друкаваць кнігі на беларускай мове. Заўважым, што на польскай мове іх дазвалялася выдаваць на тэрыторыі Беларусі. Друкаваліся тут і яўрэйскія кнігі.

І на гэты раз афіцыйныя палітыкі не засталіся без падтрымкі рускіх вучоных і пісьменнікаў. Нават гісторык літаратуры, этнограф Пётр Бяссонаў, які шмат часу прысвяціў вывучэнню нашага фальклору і, значыцца, павінен быў бы з усёй прыхільнасцю паставіцца да культурнага лёсу яго носьбітаў, пісаў: "Пісьменнасць беларуская мае адно мінулае... Беларуская вусная народная мова ніколі не будзе мовай літаратурнай, пісьмовай і кніжнай; не здольна, не ў стане стварыць яе цяпер з уласных элементаў і пад уласным імя; згубіла той час, калі магла стварыць..." Маючы ад гэткага масцітага вучонага такі "акт экспертызы" на бесперспектыўнасць беларускай вуснай народнай мовы, чыноўнікі Паўночна-Заходняга краю без усялякай мукі сумлення дзесяцігоддзямі душылі ў самім зародку спробы беларусаў выдаць на сваёй роднай мове хоць якую-небудзь кніжачку ці адчыніць хоць пачатковую нацыянальную школку.

Добра падпітвалі праваднікоў русіфікатарскай палітыкі і іншыя вучоныя афіцыйнага напрамку ў гісторыі і культуры. Сказаў тут сваё "важкае" слова і выкладчык гісторыі і геаграфіі Віленскага рэальнага вучылішча П.Бранцаў. У кнізе "История Литовского государства с древнейших времен" (1889 г.) ён, да прыкладу, сцвярджаў, што руская "мова адна з самых багатых паміж арыйскімі мовамі", што "з поспехам велікарускай цэнтралізацыі палітычныя формы і ідэі маскоўскага народа ў цяперашні час усё больш і больш прымаюць нацыянальны характар і заглушаюць традыцыі беларусаў і маларосаў". Гэта падавалася чытачу як вялікі прагрэс, і, несумненна, сёй-той пападаўся на закінуты П.Бранцавым кручок.

Няцяжка зразумець, якія трывожныя думкі агортвалі беларусаў, калі ім удалося прачытаць радкі з напісанага вядомым даследчыкам К.Кюнам у канцы мінулага стагоддзя артыкула пра іх край: "Магчыма, нядоўга засталося гісторыі чакаць таго часу, калі словы "беларусы" і "Беларусь" стануць пустымі гукамі". Пры такім негатыўным стаўленні да культуры і мовы, самой назвы беларускага народа зусім рэальна, што сёй-той і з яго прадстаўнікоў мог недаацэньваць уласныя духоўныя

ЗАМЕЖНЫ ТЭЛЕТАЙП

МЕКСІКАНСКАЯ армія выкарыстоўвае супраць паўстанцкай групоўкі ў штаце Чʼяпас верталёты, перададзеныя Вашынгтонам мексіканскім уладам для барацьбы з наркабізнесам. ЗША запатрабавалі ад урада Мексікі тлумачэнняў у сувязі з гэтымі фактамі. Група амерыканскіх кангрэсменаў накіравала зварот прэзідэнту Мексікі, у якім выказала занепакоенасць у сувязі з паведамленнямі аб грубых парушэннях правоў чалавека ў раёне ўзброенага канфлікту.

ШВЕЙЦАРЫЯ зноў узначаліла спіс краін, дзе людзям жывецца багацей за ўсіх. Так, у 1993 годзе даход на аднаго чалавека ў Швейцарскай Канфедэрацыі склаў 36230 амерыканскіх даляраў. У 1991 годзе, калі Швейцарыя таксама была першай, даход складаў 33710 даляраў. За Швейцарыяй ідуць Люксембург (35260 даляраў), Японія (28220), Швецыя (26780), Данія (25930), Нарвегія (25800), Ісландыя (23670), ЗША (23120), Германія (23030) і Фінляндыя (22980).

ЭСТОНІЯ. Прэзідэнт рэспублікі Ленарт Меры і прэм'ер-міністр Март Лаар падпісалі зварот да генеральнага сакратара НАТО, у якім паведамілі аб намеры Эстоніі далучыцца да праграмы "Партнёрства ў імя міру".

ПРЫДНЯСТРОЎСКІЯ банкі пачалі прыём у насельніцтва савецкіх рублёў, якія мелі хаджэнне ў рэгіёне. Узамен прыднястроўцам будуць выдавацца тыя ж рублі, але з нанесенай на іх выявай Суворава. Такая папраўка тлумачыцца адсутнасцю ўласных грашовых знакаў і спробай абараніць рэгіён ад наплыву рублёвай масы з краін СНД.

* * *

85 гарнякоў шахты імя 50-годдзя СССР у Карагандзе адмаўляюцца паднімацца на паверхню, патрабуючы выплаты заробку за снежань і ўзнагароджання за выслугу гадоў.

РЭТРАСПЕКТЫВА

Неўміручая памяць

21 студзеня нашаму калегу Фёдару Бачылу споўнілася б 70 гадоў. Але летась ён пайшоў з жыцця.

З фотаздымка ў Дзяржаўным беларускім музеі Вялікай Айчыннай вайны глядзіць юнак з аўтаматам і партызанскай стужкай на кубанцы. Наўрад ці ў гэтым заліхвацкім хлопцу, бясстрашным пад свістам куль і снарадаў, неаднойчы наводзіўшым жах на фашыстаў, можна пазнаць сціплага летуценніка, працавітага хлопца з Бардзілаўкі Фёдара Бачылу.

Фёдар па натуры быў чалавекам добрым, ветлівым, вясёлым. Ён, як і многія нашы аднагодкі, марыў стаць адважным маракам ці лётчыкам, але час патрабаваў узяцца за зброю — абараняць Радзіму ад фашыстаў. Па закліку сэрца, па прыкладу бацькоў Веры Іванаўны і Апанаса Іванавіча ён разам з сябрамі і братам пайшоў у партызаны.

Мне пашчасціла сябраваць з Фёдарам Апанасавічам шмат гадоў. Успамінаецца XVIII з'езд камсамола. У перапынку энергічна падыходзіць да мяне хударлявы малады чалавек з фотаапаратам і заяўляе: "Падпалкоўнік, Вы мне падабаецеся. Дазвольце сфатаграфаваць". Тут жа працягвае руку — Фёдар Бачыла. Гледзячы на ордэнскія планкі на маім кіцелі, ён працягвае: "Добра ваяваў, узнагарод шмат. У арміі быў?". "Так", — адказаў я. "А мне быць у арміі не давялося, — з жалем сказаў Фёдар. — Я партызаніў у Беларусі, мы тут немцам "перцу давалі". На грудзях Фёдара пад фотаапаратам я ўбачыў ордэнскія стужкі, сярод іх — ордэн Леніна. І падумаў: "Нядрэнна ты, Фёдар, немцам "перцу даваў". А зробленае фота захоўваецца ў музейнай групе ЦК камсамола Беларусі.

Рыхтавалася Спартакіяда народаў СССР. У рэспубліканскай камандзе ўдзельнічалі і воіны акругі. Тэлефануе П.М.Машэраў, запрашае паглядзець гатоўнасць спартсменаў для паездкі ў Маскву. У дамоўлены час сустракаемся з Пятром Міронавічам у ЦК камсамола. У чорным "ЗІМе" сядзяць два чалавекі. Адзін з іх — Фёдар Бачыла.

Пасля гэтай паездкі нашы адносіны з Фёдарам сталі больш блізкімі. Асабліва запомніўся паход навучэнцаў Маладзечанскага музычнага вучылішча па месцах баёў Чырвонай Арміі і партызан Беларусі. У гэты момант мы пабывалі ў зямлянцы П.М.Машэрава — былога памочніка камісара брыгады па камсамолу.

Перад кім толькі нам з Фёдарам Бачылам не прыходзілася выступаць, расказваць праўду пра мінулую вайну з фашызмам — ветэранамі з ЗША, палякамі, датчанамі, галандцамі, немцамі. Дарэчы, многія з іх прыязджалі з місіяй "Акцыя "Збавенне", немцамі — ветэранамі вайны. Пытанні былі розныя, нечаканыя, часам каверзныя. Фёдар заўсёды з годнасцю выходзіў з палітычных складаных "баталій". Мы заўсёды бачылі і адчувалі ўвагу і павагу да нашага адважнага падрыўніка-партызана Фёдара Бачылы з боку нашых субяседнікаў.

Ён быў цудоўным работнікам. Усё сваё свядомае жыццё працаваў. Больш як трыццаць гадоў адпрацаваў у маладзёжнай газеце "Чырвоная змена".

Характэрнай рысай гэтага чалавека была страстнасць у жыцці. Ён быў энергічным, рухавым, нас уражвала яго здольнасць хутка знаходзіць кантакты з людзьмі і доўгі час іх падтрымліваць. Ён быў вельмі неспакойным чалавекам, увесь час некуды спяшаўся, за кагосьці клапаціўся. Ён жыў для людзей. Яму для сябе не хапала часу. Жыў ён ярка, але сціпла, не толькі таму, што сродкаў не хапала, а натура была такой. Адважны партызан вельмі не любіў несправядлівасці, хамства, хціўвасці. Больш за ўсё яго абуралі ганарыстасць, фанабэрыстасць з боку міліцыі, арміі, партыйнага і савецкага апарату.

Фёдар быў заўсёды адкрытым душой кожнаму чалавеку. У кожным ён бачыў таварыша, сябра і брата. За што яго многія вельмі любілі. Ён не быў абыякавым да лёсу чалавека.

Фёдар Апанасавіч выдатным здароўем пахваліцца не мог. Франтавыя раны, туберкулёз лёгкіх напаміналі аб сабе. Ён быў інвалідам Айчыннай вайны. Але нішто не магло яго спыніць, каб не паехаць на сустрэчу са сваімі баявымі сябрамі—партызанамі. Паехаць на машыне за сотні кіламетраў, каб дапамагчы блізкаму або франтавому сябру, хоць потым самому тыдзень і больш хварэць.

У гэтым чалавеку спалучалася ўсё. У баі з ворагамі Радзімы — фашысцкімі акупантамі — ён Герой. Толькі задумацца, 32 разы ён хадзіў на чыгунку. Разам са сваімі баявымі сябрамі пусціў пад адхон 28 эшалонаў праціўніка — гэта пад пільнай аховай фашыстаў.

У 19 юнацкіх гадоў ён быў узнагароджаны ордэнам Леніна за баявыя подзвігі. У мірныя будні ўзнагароджаны ордэнам "Знак Пашаны", Знакам ЦК ВЛКСМ "За актыўную работу ў камсамоле". Яму прысвоена званне "Заслужаны работнік культуры Беларусі".

Нам думаецца, не ўсе яго подзвігі ацэнены. Сведчаннем таго з'яўляюцца два прадстаўленні на прысваенне звання Героя Савецкага Саюза. Адно з іх у складаных баявых абставінах не трапіла на Вялікую зямлю. Да другога аднесліся фармальна. Адмовілі толькі таму, што застаўся жывы. Будзем спадзявацца, што цяпер, пасля смерці, знойдуцца людзі і дастойна ацэняць справы і подзвігі народнага героя. Відаць, варта падумаць аб прысваенні адной з вуліц яго імя ў горадзе Мінску, дзе жыў і працаваў больш як сорак год адважны падрыўнік, на радзіме ў роднай Бардзілаўцы на Міншчыне, дзе рос і пахаваны бясстрашны партызан. Да таго ж у гэтым годзе Беларусь адзначае 50-годдзе вызвалення ад фашысцкіх захопнікаў. Ці ж гэта не падстава ўвекавечыць памяць героя? Няма кутка, раёна ў Беларусі, дзе б не ведалі сціплага працаўніка, радавога фотакарэспандэнта маладзёжнай газеты Фёдара Бачылу.

Сёння табе, Фёдар Апанасавіч, споўнілася б 70. Але, на жаль, цябе сярод нас няма. Ты жывеш у памяці народнай. Ты, Фёдар, сваімі подзвігамі і справамі, неспакойным характарам жывы сярод нас, сяброў і ветэранаў, ведаўшых цябе, а таксама моладзі, якая ставілася да цябе з вялікай павагай.

Фёдар Апанасавіч, беларускі народ удзячны табе за тое, што ты разам з многімі тысячамі патрыётаў набліжаў дзень вызвалення ад фашызму роднай Беларусі. Нізкі паклон табе, Фёдар!

Мікалай ДУБРОЎСКІ, гвардыі палкоўнік у адстаўцы.

ЭСТЭТЫЧНАЯ СТУДЫЯ

Два стылі — два вобразы свету

□ **Міхась РАЙЧОНАК**

Выяўленчае мастацтва пры ўсёй шматлікасці плыняў заўсёды імкнецца да раскрыцця ісціны праз асабістыя ўяўленні мастакоў. Яно дае магчымасць гаварыць пра рэчаіснасць рознымі сістэмамі вобразаў. Пацвярджэнне гэтай думкі — выстава работ студэнтак Віцебскага тэхналагічнага інстытута Ірыны Кірылавай і Святланы Гусаковай.

Адкрыццё выставы выклікала цікавасць не толькі ў студэнтаў і выкладчыкаў. Дзяўчаты з'яўляюцца паслядоўніцамі двух мастацкіх стыляў. Ірына працуе ў рэалістычным стылі, а Святлана паглыблена ў абстрактны свет. Тым і цікавая задума іх настаўніка Анатоля Ізаіткі, што работы маладой змены мастакоў не супрацьпастаўлены, а існуюць незалежна, паралельна, часам узаемапранікаючы адна ў адну. У цэлым жа выстава цікавая і тым, што Ірына і Святлана ў сваіх пошуках бяруць штуршок ад творчасці Язэпа Драздовіча і Казіміра Малевіча.

У пейзажах Ірыны Кірылавай адчуваецца драздовічаўская паэтызацыя прыроды. Прырода на яе думку — не дэкарацыя, на фоне якой праходзіць жыццё чалавецтва, а частка чалавечага быцця. Такі падыход праяўляецца ў пакланенні прыродзе, як Богу, у яе адухаўленні. Язэп Драздовіч пераняў гэтую эстэтыку з беларускага фальклору, і гэта можна прасачыць у многіх яго працах. Некаторыя работы Ірыны пераклікаюцца з творамі "беларускага Леанарда да Вінчы" адлюстраваннем не столькі сваіх уласных настрояў, колькі настрояў сучасных ім эпох. Ірына Кірылава перадае сваё ўспрыманне і разуменне сённяшняга дня ў работах "Мроі", "Спрадвечны матыў" праз няўстойлівасць восеньскага надвор'я, заход чырвонага сонца. У карцінах "Шлях да Лужкоў", "Ля сажалкі" тонка, лёгка перададзены аптымізм, радасць восені як пары ачышчэння прыроды ад старога, аджыўшага лісця.

Пейзажам Ірыны Кірылавай характэрны філасофскія абагульненні. У карціне "Дрыгва" мастачка закранае праблему ілюзорнасці чалавечага быцця. Людзі нібы знаходзяцца ў тумане самападману, хлусні, надзьмутай пыхлівасці і не бачаць багны. Туман выступае як сімвал ачмурэння лжывымі ідэямі і каштоўнасцямі, якія вядуць да пагібелі. Але ў вышыні над балотам свеціць сонца, яго промні прабіваюцца праз туман. Іх, як і ісціну, нельга схаваць за хлуснёй.

Белы касцёл на карціне "Германавічы" з'яўляецца ўвасабленнем творчых памкненняў маладой мастачкі: яна толькі выбрала сабе ідэал у мастацтве, але яшчэ шукае да яго шляхі. У адрозненне ад рэалістычных і светлых пейзажаў Ірыны Кірылавай, з іх канкрэтыкай і традыцыйнасцю, карціны Святланы Гусаковай, на першы погляд, могуць паказацца няяркімі і занадта мудрагелістымі. Але яны неяк неўпрыкмет, адразу прыцягваюць увагу незвычайнасцю формы і кампазіцыі.

Святлана, як і Казімір Малевіч, на якога яна раўняецца ў творчасці, абстрагуецца ад рэальнасці, расчляняе цэласны вобраз на часткі, на асобныя дэталі, каб затым зноў злучыць у адно цэлае. Атрымліваецца своеасаблівае спалучэнне дадызму і кубізму. Карціны "Залаты пеўнік", "Набат", "Папялушка" ўяўляюць сабой разбіты на кавалкі малюнак, выкананы згодна з эстэтыкай дадызму.

Сярод прадстаўленых на выставе работ Святланы ёсць і сюррэалістычныя: "Кампазіцыя", "Боль", "Мой час". У іх яна вельмі выразна перадае душэўны стан на нейкім этапе творчасці і сённяшні стан грамадства. Асаблівую цікавасць выклікаюць карціны "Кампазіцыя" і "Мой час". У першую з іх Святлана ўклала свае асабістыя перажыванні, сум, пустату на душы, якую яна перадае праз пустую пляму ў цэнтры карціны. Тут выразна праступае пошук, самааналіз, імкненне пазнаць самую сябе, бо, як кажуць, "пазнаеш сябе (чалавека), пазнаеш і Бога (Сусвет)". Тыя ж матывы і ў карціне "Мроі". Святлана прымушае гледача прайсці па самых цёмных і патаемных куточках душы і знайсці там сваё згубленае "Я". Гэтыя карціны праліваюць святло на прычыны душэўнай нераўнавагі і рэфлексіі. Як добры псіхолаг, яна сцвярджае, што незадаволенасць сабой можа быць выклікана не толькі сваімі ўласнымі ўчынкамі, але і няздольнасцю на ўчынак, сумненнямі і існуючымі ў прыродзе жахамі.

Вобразна і пераканаўча перадае Святлана рэаліі нашага сённяшняга дня ў карціне "Мой час". Сліна і слёзы, жах і здзіўленне — звыклыя для нас атрыбуты, абсурдная сітуацыя, з якой пакуль не можам выйсці, паколькі жывём пад цяжарам старых уяўленняў. Дзе выйсце? Яго падказвае другая карціна "Вершнік". Гэта своеасаблівая інтэрпрэтацыя "Пагоні", якую благаслаўляе Бог сваім залатым дажджом.

Гледзячы на творы маладых мастачак, не першы раз пераконваюся ў неабсяжнасці і невычэрпнасці мастацтва, якое безупынна папаўняе сваю палітру фарбаў і ўзбагачаецца новымі формамі выражэння ісціны.

"Жалейка" з іскрынкай

□ **Даша МАЙ**

Зімой стараешся не заўважаць тэатральных і канцэртных афіш: белая папера непрыемна асацыіруецца з холадам. Але гэта афіша заінтрыгавала: "Фестываль мастацтваў, прысвечаны 50-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Праграма святочнага канцэрта кафедры духавой музыкі Беларускага універсітэта культуры". Як сказаў загадчык кафедры духавой музыкі Віктар Новікаў, "іскрынкай" вечара быў ансамбль "Жалейка".

Сапілкі, саломка, сурмы. Гэта — духавыя інструменты. Дарэчы, нашы — народныя, беларускія. Хто ведае пра іх? Хто чуў іх галасы? Часта тыя "палачкі з дзірачкамі", якія называюцца "беларускімі народнымі дудкамі" і выпускаюцца на заводах, не толькі блізка, але і прыблізна па гуку не падобны на сапраўдныя беларускія духавыя інструменты, якія робяць яшчэ ў нашых вёсках. Кіраўніку ансамбля "Жалейка" Уладзіміру Пузыню ўдалося аднавіць многія з амаль забытых інструментаў, знайсці для іх рэпертуар (на канцэрце імі былі выкананы "Найгрышы" Ігара Мангушава).

На музычным вечары таксама гучала кампазіцыя Г.Казловай "Жыве Беларусь", якая, паводле слоў В.Новікава, па свайму гучанню прэтэндуе на месца дзяржаўнага гімна Беларусі. Была выканана Беларуская старажытная фанфара (ёй адкрываўся канцэрт), п'есы замежных кампазітараў.

Аднак у кожнага мерапрыемства павінна быць мэта. У гэтага ж, наладжанага для воінаў і курсантаў Мінскага гарнізона, а таксама студэнцкай моладзі, мэтай было прыцягнуць усіх жадаючых да выканання духавой музыкі, папулярызаваць беларускія мелодыі.

Чаму ж нам не пець...

□ **Надзея МІЦУЛЬ**

Можа гэта і дзіўна, але ў апошні час канцэрты выканаўцаў на народных інструментах збіраюць поўныя залы. Такім сапраўдным святам для аматараў народнай музыкі стала выступленне аркестра беларускіх народных інструментаў Акадэміі музыкі пад кіраўніцтвам вядомага дырыжора В. Валатковіча. Пасля заканчэння кансерваторыі музыкант паспяхова займаецца разнастайнай дзейнасцю. Ён рыхтуе праграму з філарманічным сімфанічным аркестрам, супрацоўнічае з аркестрам тэлерадыёкампаніі Беларусі, дзе запісвае музыку да тэлеспектакляў, кінафільмаў і драматычных пастановак.

Апошняй работай была музыка да спектакля "Несцерка" Г.Суруса. Узмах дырыжорскай палачкі — і ўварвалася ў зал бурным марозным патокам "Руская зіма" В.Гарадоўскай. У праграме канцэрта былі вядомыя творы — "Уверцюра" В.Малых, "Крыжачок" А.Мдзівані. І зусім новыя, выкананыя ўпершыню. Да іх можна аднесці сюіту з музыкі да спектакля "Рэвізская казка" А.Шнітке. Гэта п'еса — знаходка для рэпертуару аркестра беларускіх народных інструментаў. Мова яе сучасная, а вобразы Гогаля арганічна ствараюцца магчымасцямі аркестра. Маладыя выканаўцы — студэнты Акадэміі — пакараюць сваёй непасрэднасцю і натхнёнасцю. Аркестр выконвае творы тэхнічна складаныя і спраўляецца з гэтай задачай лёгка і па-майстэрску.

Сапраўдным упрыгажэннем канцэрта стала "Навара" Сарасатэ, выкананая лаўрэатамі міжнароднага, усерасійскага і рэспубліканскага конкурсаў С.Верамейчык і Т.Мельнікавай, якія паказалі свабоднае, віртуознае і натхнёнае валоданне інструментам. Своеасаблівым аркестравым каларытам прывабіла музычная карціна "Кікімара" А.Лядава.

Галоўная якасць дырыжора В.Валатковіча — веданне і разуменне музыкі, любоў да яе. На гэта і скіроўвае будучых спецыялістаў кіраўнік аркестра. А канцэрт — яшчэ адна справа на карысць адраджэння беларускай нацыі, яе культуры.

Погляд у свет праз відашукальнік

□ **Віктар ВАЛАДАШЧУК**

Убачыць навакольны свет па-свойму і зафіксаваць яго на кіна- і відэаплёнку, на першы погляд, можа паказацца простай справай. Бо сённяшнія тэхнічныя магчымасці камер дазваляюць зрабіць гэта. Аднак стварыць цікавы фільм можа чалавек, які пазнаёміўся з асновамі кінамастацтва. А навуку гэту можна атрымаць у Слоніме ў самадзейнай кінастудыі, якая працуе пры раённым Доме культуры.

Мінула пяць гадоў, як студыя атрымала званне народнай, а нядаўна пацвердзіла яго сваімі новымі работамі. Гэта гумарыстычныя жанравыя кароткаметражныя стужкі "Вясенні букет" і "Пацалунак сатаны".

Некалькі дзесяцігоддзяў запар студыяй кіруе Альфрэд Паўлавіч Голаднеў, які ўдала спалучае адразу некалькі прафесій: сцэнарыста, рэжысёра, аператара і мантажора. Яго фільмы дэманстраваліся на розных усесаюзных і рэспубліканскіх фестывалях. Студыя з'яўляецца лаўрэатам некаторых з іх. А ў канцы 80-х гадоў А.Голаднеў прымаў удзел у 50-м міжнародным фестывалі непрафесіянальных кіна-відэафільмаў, які праходзіў у Югаславіі.

Свой вопыт і любоў да кіно Альфрэд Паўлавіч з задавальненнем перадае як навічкам-аматарам, так і тым, хто "захварэў" "бягучай фатаграфіяй". Менавіта так называлі кіно на этапе яго станаўлення.

Калектыў студыі ў апошні час падабраўся творчы, захоплены новымі задумкамі. Гэта — работнікі драмтэатра, рабочыя, навучэнцы вучылішчаў, школьнікі.

Фота аўтара.

ШЛЯХ

А як адрадзіцца?

...каштоўнасці, імкнуўся жыць па чужых стандартах.

З такой жа бязлітаснасцю ўлады Расійскай імперыі расправляліся і з гістарычнай памяццю беларускага народа. Вось як справядліва ахарактарызаваў у 1924 годзе яе палітыку ў гэтым пытанні наш вядомы дзяржаўны дзеяч Аляксандр Чарвякоў: "Усё тое, што так ці інакш гаварыла аб былой гісторыі Беларусі, што так ці інакш магло напамінаць, што Беларусь гэта не ёсць Расія, — усё гэта нішчылася, праследавалася, выпальвалася агнём ды жалезам".

Не апошняе месца ў русіфікатарскай палітыцы займала адкамандзіраванне на Беларусь велізарнай арміі рускіх чыноўнікаў, духоўнікаў і настаўнікаў. Практыкавалася такое аж да кастрычніка 1917 года. Наперад ведалі, што не яны, а мясцовае насельніцтва будзе падладжвацца пад іх нават і ў час міжасобасных кантактаў, не кажучы ўжо пра зносіны людзей у розных сферах афіцыйнага жыцця.

Што нам увесь час гвалтам навязвалася нешта суседскае, чужое, разумелі не толькі адукаваныя колы грамадства, але і просты, мала, альбо зусім непісьменны люд, выпрацаваўшы ў сябе пэўнае стаўленне да гэтага. Ці не таму ў пачатку XX ст. самі людзі называлі сваю зямельку забраным краем, аніяк не жадалі прызнаць яго ні польскім, ні рускім? У адрозненне ад тых, хто стаў ахвярай паланізацыі і русіфікацыі, беларуская нацыянальна-самасвядомая інтэлігенцыя, не лічачыся з заганным марксісцкім лозунгам: "Пралетарыі не маюць бацькаўшчыны", працягвала настойліва згрупоўваць здаровыя сілы вакол адраджэнскай ідэі, увесь час думаючы толькі пра родную Айчыну, а не якую-небудзь безнацыянальную тэрыторыю.

Вось такім бязрадасным, прыгнечаным было нашае жыццё на працягу больш чым стогадовага знаходжання пад чужой уладай царскай Расіі, якая зусім не цывілізаваным шляхам адвучвала нас ад традыцый продкаў, роднай мовы. Выхаваныя ў духу рабскай, залежнай ад мацнейшага псіхалогіі многія пакаленні беларускіх вучоных і пісьменнікаў аж да нядаўняга часу маліліся на далучэнне Беларусі да Расійскай імперыі ў выніку грабежніцкіх падзелаў Рэчы Паспалітай як на найвялікшы гістарычны акт. У гэтым яны ішлі значна далей за многіх далёка непрагрэсіўных поглядамі сваіх рускіх калег, бо не саромеліся заяўляць, што дадзены акт меў прагрэсіўнае значэнне нават і для развіцця беларускай нацыянальнай культуры і мовы, хаця вядома, што на працягу ўсяго XIX ст. урад Расійскай імперыі і пальцам не паварушыў, каб штосьці карыснае зрабіць для замацавання пазіцый роднага слова беларусаў на іх этнічнай тэрыторыі. Значнай частцы адарванай ад народа інтэлігенцыі ў ружовым святле паказваліся і многія іншыя падзеі ў адносінах паміж беларусамі і рускімі, што толькі садзейнічала ўмацаванню міфу аб спаконвечным імкненні іх жыць разам, па-сяброўску адзін з адным. А вось, да прыкладу, што гаварыў наконт гэтага вядомы рускі этнограф, акадэмік, аўтар чатырохтомнай "Истории русской этнографии" Аляксандр Пыпін. На падставе глыбокага вывучэння гісторыка-этнаграфічнага матэрыялу ён прыйшоў да высновы, што ў Расіі на беларускі народ "глядзелі хутчэй як на польскі, чым як на рускі", "лічылі зусім альбо па большай частцы польскім і чужым", "самі рускія... слаба прыгадвалі і ў маскоўскія, і ў найноўшыя часы сваё адзінства з беларусамі". Іх край заставаўся "ў сферы польскага культурнага панавання, і самі рускія доўга не падазравалі магчымасці і неабходнасці існавання іншых адносін".

Безварункава, у мінулым у беларускага і рускага народаў шмат чаго было агульнага, роднаснага, што не павінна перабольшвацца з чыста прагматычных сучасных палітычных мэтаў: пазбавіць беларусаў права на суверэннае нацыянальна-дзяржаўнае развіццё. Сказанае пра агульнасць, роднаснасць датычыць і моўнай спадчыны беларусаў і рускіх. Але не трэба забывацца, калі б у Кіеўскай Русі і сапраўды была агульная, адзіная ўсходнеславянская мова, дык пры распадзе гэтай дзяржавы на самастойныя часткі, на якіх пазней склаліся беларуская, украінская і руская народнасці, наўрад ці ў кожнай з іх сфарміравалася б свая ўласная мова. Меркаваць так дае права сусветны гістарычны вопыт: калі на той тэрыторыі Еўропы, дзе насельніцтва размаўляла на нямецкай мове, утварыліся дзве дзяржавы — Германія і Аўстрыя, мова ў кожнай з іх засталася былая, г.зн. нямецкая, бо не было сацыяльнай патрэбы ні ў першай, ні ў другой "вынаходзіць" сваю ўласную.

Гэта велізарная гістарычная несправядлівасць, што ўрадам Расіі свядома праводзілася палітыка па разбурэнню нацыянальнага патэнцыялу народа, які ў сярэднявеччы адыграў такую значную ролю ў пранікненні і развіцці на яе тэрыторыі культуры і асветы. Такой лютай кары беларускі народ не заслугоўваў яшчэ за свае талерантныя, добразычлівыя адносіны да ўсіх тых (не выключаючы і саміх рускіх), хто выбраў яго гістарычную тэрыторыю ў якасці сваёй другой радзімы. Магчыма, вядомы мо толькі адзін факт выгнання яўрэяў з Вялікага княства Літоўскага. З дапамогай яўрэяў яго апалячаныя кіраўнікі імкнуліся ўмацаваць тут свае пазіцыі, падпарадкаваць мясцовае насельніцтва. З гэтай мэтай яўрэям даручылі збіраць з яго падаткі, быць адкупшчыкамі. Вялікі князь Вітаўт вызваліў яўрэяў не толькі ад вайсковай службы, але і ад вайсковых падаткаў. За злачынства супраць яўрэяў беларусы неслі непараўнальна большае пакаранне, чым калі такое дзеянне было ўчынена ў адносінах да каго-небудзь з карэнных жыхароў. Зусім натуральна, што такая несправядлівая палітыка магла выклікаць незадаволенасць у апошніх. Падобную рэакцыю яны праявілі б у выпадку, калі б улады паспрабавалі стварыць такое прывілеяванае становішча мясцовым татарам, немцам і інш.

У адпаведнасці з патрабаваннем самога народа вялікі князь Аляксандр, які княжыў з 1492 па 1506 гг., выганяе яўрэяў. Аднак ненадоўга. Пад уплывам палітычных кіраўнікоў і буйных магнатаў Польскай Кароны ён крута мяняе сваю палітыку: вяртае назад яўрэяў, надзяліўшы іх усімі былымі прывілеямі і льготамі. Аналагічнай палітыкі да яўрэяў прытрымліваўся пераемнік Аляксандра, яго брат вялікі князь ВКЛ і кароль Польшчы Жыгімонт I (1506—1548 гг.). Усё гэта рабілася не з-за якой-небудзь асаблівай павагі палякаў да яўрэяў, а толькі дзеля таго, каб у іх асобе стварыць сабе надзейную сацыяльную апору для правядзення анексіяністскай палітыкі ў дачыненні да асноўнага славянскага насельніцтва Вялікага княства Літоўскага. Пасля падпісання ў 1569 годзе Люблінскай уніі такога паддобрывання з боку афіцыйнай улады яўрэі ўжо не адчувалі. Іх адносіны з мясцовым насельніцтвам рэгламентаваліся не столькі дзяржавай, колькі самім характарам непасрэдных дачыненняў адзін да аднаго, ад чаго яўрэі, зразумела, не засталіся ў пройгрышы. Пад канец XVIII ст. яны практычна цалкам авалодалі ўсёй прамысловасцю Беларусі. Перад рэвалюцыяй 1917 года яны складалі амаль палову агульнай колькасці прадпрымальнікаў, у чым значна перасягнулі беларусаў. Аж да пачатку XX ст. яўрэі мелі намнога лепшыя, чым у беларусаў, умовы для задавальнення сваіх нацыянальна-культурных запатрабаванняў і вызначаліся больш высокім жыццёвым узроўнем. Большага інтэрнацыяналізму з боку гаспадара ўжо і быць не можа.

Па шэрагу сацыяльна-эканамічных паказчыкаў куды лепш за беларусаў пачувалі сябе ў іх доме і палякі. Асабліва гэта датычыла валодання зямлёй, якой некалі так багата адорвалі ўлады Рэчы Паспалітай тых, каго накіроўвалі да нас з Польшчы. І як вынік, у канцы XIX ст. з 10 самых буйных магнатаў, кожны з якіх валодаў звыш 50 тысячамі дзесяцін, толькі адзін быў беларусам, а астатнія — галоўным чынам палякі, а затым ужо рускія. Беларусам, не па сваёй віне страціўшым у родным краі палітычную ўладу і асноўныя пазіцыі ў сферы эканамічнага жыцця, вельмі цяжка было забяспечыць сабе нармальнае нацыянальна-культурнае існаванне, і таму іншага выйсця для іх не было, як трапіць пад магутныя жорны рускамоўнай асіміляцыі. Адсюль вынікае: калі мы сёння сур'ёзна, а не толькі на словах хочам узяцца за нацыянальна-культурнае Адраджэнне беларусаў, трэба ў першую чаргу паклапаціцца аб забеспячэнні за імі вядучых пазіцый у сферы палітыкі і эканомікі, бо толькі маючы ў сваіх руках асноўныя рычагі кіравання дзяржавай і неабходныя матэрыяльна-фінансавыя сродкі, яны будуць у стане паспяхова весці нялёгкае і доўгатэрміновае змаганне за сваё духоўнае выратаванне.

Усяго гэтага вечна не хапала нам. На працягу доўгага часу пакаленні за пакаленнямі ўступалі ў новае жыццё, амаль цалкам адарваныя ад сваёй гісторыі і духоўных традыцый. І добра, што хоць не ўсе паагалоўна, бо калі ў "турме народаў" царскай Расіі моцна абудзіўся ў час рэвалюцыі 1905—1907 гадоў нацыянальны рух, не знайшлося б у яго адданых паслядоўнікаў на Беларусі. Шкада, што вышэй згаданы рускі вучоны Пётр Бяссонаў некалькі гадоў не дацягнуў, каб пабачыць, якой "літаратурнай, пісьмовай і кніжнай" стала беларуская вусная народная мова ў нашаніўскі перыяд.

Леанід ЛЫЧ, вядучы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі АН Беларусі, доктар гістарычных навук.

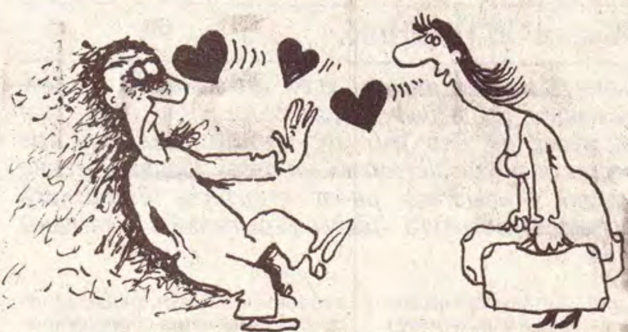
(Працяг будзе).

ГАРЧЫЧНІК

Аляксей КАЎКО

Перастараўся

Гумарэска

Я ўжо не памятаю, каго з нас першым натхніла гэта ідэя. Адна ўсім — мне, Івану і Міколу — яна прыйшлася даспадобы. Мы вырашылі разам правесці летні адпачынак. І не абы-дзе, а на прыродзе... Выберам глухі куточак на Прыпяці або Ясельдзе і будзем жыць, як рабінзоны, адключыўшыся ад гарадскога тлуму. З сабой возьмем толькі сухары, цукар і прыправу. Усё астатняе дасць прырода. Будзем лавіць рыбу і варыць юшку, чай заварваць парэчкамі, а захочам кісленькага — згатуем шчаўя.

Мы так захапіліся планамі, што зусім забыліся на адну акалічнасць. Аб ёй нагадаў Іван:

— Вам, хлопцы, усё проста, вы халасцякі... А як мне быць? Мая Алёна такі гвалт учыніць, што дзесятаму закажаш... Калі на пятнаццаць хвілін затрымаешся пасля працы і ўжо скандал — хоць развод бяры.

— Та-а-ак,— замармытаў Мікола,— гэта закавыка...

І тут смела азваўся я:

— Алёну бяру на сябе,— і з упэўненасцю вопытнага псіхолага абгрунтаваў: да жанчыны трэба ўмела падысці...

Вечарам я нібы незнарок заглянуў да Івана на кватэру. Весела прывітаўся, Алёне руку пацалаваў, каб усё было культурна, да яшчэ камплімент падкінуў:

— А ты, Алёна, усё прыгажэеш; рыхтык артыстка з ансамбля "Чараўніцы".

— Прыдумляеш,— заірдзелася кабета, а сама мімаходзь зыркнула ў люстэрка, кіўком галавы змахнула з ілба рыжую пасму, задаволена задрала і без таго кірпаты носік.

Як і было дамоўлена, Іван прапанаваў павячэраць. Ён дастаў пляшку, Алёна паставіла на стол закусь. Выпілі па чарцы і я пусціў у ход сваё красамоўства:

— Зайздрошчу я табе, Іван. Цудоўная жонка ў цябе — прыгожая, здатная. А якая гаспадыня! Ну, хто яшчэ можа прыгатаваць такую смачную вячэру?

Мы выпілі яшчэ па чарцы і я ўжо зусім расперазаўся:

— Ты, Іван, паглядзі ў яе вочы. Якая адданасць у іх, якая глыбіня пачуццяў! Не разумею, кім трэба быць бярвяном, каб не бачыць гэтага.

Я гаварыў доўга і пераканаўча, а потым яшчэ праспяваў песню "Дзе ж ты, сінявокая?"...

Адыходзячы дамоў, я смела пацалаваў Алёну ў пульхную шчочку, а Івану шапнуў на вуха: "Цяпер яе хоць да рана прыкладвай, згодзіцца на любую тваю прапанову".

Упэўнены, што добра выканаў сваю ролю, я ў вясёлым настроі вярнуўся дамоў, пазваніў Міколу і падрабязна расказаў пра поспех задуманай аперацыі. Потым паглядзеў тэлефільм для тых, хто не спіць, і ўжо збіраўся шмыгануць пад коўдру, як у калідоры раздаўся званок. Хто гэта можа быць? Я хуценька адчыніў дзверы — перада мной стаяла Алёна з чамаданам у руках:

— Ну вось і я! Я даўно заўважала, што толькі ты мяне разумееш, што толькі ты варты майго кахання!

Яна пераступіла парог, паставіла чамадан і павісла на маёй шыі.

Я стаяў як надзейна ўкапаны ў зямлю слуп. На нейкі момант у мяне аднялo мову.

— Бачыш, Алёна,— нарэшце прамармытаў я,— гэта самае...

— Маўчы!— загадала Алёна.— Я ведаю, што ты ад радасці нагаварыш многа глупства. Будзеш апраўдвацца, што ў цябе мала зарплата, што кватэра толькі з аднаго пакоя. Усё гэта драбязі! З мілым рай і ў будане...

У адпачынак Мікола з Іванам паехалі без мяне. А я бегаю па крамах, вытрасаю пыл з палавікоў, развешваю бялізну і мыю посуд...

Анатоль КУДЛАСЕВІЧ

Зажураны клавір

Пародыя

Срэбнай ніццю
між галля прадзецца
павуціна.
Асенні клавір
адгукнуўся ў зажураным сэрцы.
Дзе ні глянь —
лістапад, лістапад...

Алесь ПІСАРЫК

Сэрца ніцма
на голле кладзецца
павуцінай грае клавір.
І пад музыку восені здзецца,
што танцуе кругом лістапір.
Лістаскок, лістапёт,
лістапоўзень.
Залісцела зямля —
хараство!
Лістабегам залістаны поўдзень
лістаседам
асеў на сяло.

Валер КУХАРЧУК

Дабрадзей

Пародыя

Я для прыроды — як заступнік,
хоць і, на жаль, не назаўжды:
за мною прыйдзе існасць наступны
карміць сініц, садзіць сады...
Але, відаць, я буду вечна
упрыгожваць родную зямлю:
сягоння сын я чалавечы,
а заўтра — дрэўцам зашумлю.

Мікола ТРАФІМЧУК.

Атрута й толькі! Я ж гатоў,
калі хто скажа: "Кінь пісаць ты —
зачэзла дрэўца", дык без слоў
пад ножак кіну самапіску,
Пегаса пасвіцца пашлю,
пачну жонцы шчэ запіску,
а сам бярозкай зашумлю.

Я для прыроды — усё на свеце,
і перад ёю не грашу:
калі пабачу ў парку смецце,
дык выйму дворніку душу.
Сініцы, ластаўкі і гэты
нахабны жэўжык верабей —
усе ведаюць мяне, паэта...
А як жа: я іх дабрадзей!
І што нам нейкія нітраты?

Гальскі гараскоп

Паважаныя чытачы, прапануем вашай увазе некалькі матэрыялаў па гараскопу галаў —вельмі старажытнага народа Еўропы. Паводле іх вучэння, сутнасць характару, паводзін, настрою і г.д. любога чалавека вызначаецца двояка: з аднаго боку датай (чысло і месяц) яго нараджэння, а з другога — адпаведнага гэтай даце сімвала дрэва–апекуна.

Нам мала вядома пра астралогію друідаў, крыху падобную на вучэнне пра псіхафізіялогію чалавека. Аднак, улічваючы рознасць і недакладнасць у трактаванні рысаў чалавека, вучоны–астролаг С.П. Анупрыенка прапанаваў больш канкрэтны і дастаткова просты для разумення гальскі гараскоп.

Вы даведаецеся не толькі пра свае псіхафізіялагічныя, інтэлектуальныя і іншыя асаблівасці, але і навучыцеся пазнаваць сваіх сабратоў са свету раслін і дрэў.

Матэрыялы кароткія, але ў іх вы зможаце знайсці той ключ, дзякуючы якому можна навучыцца пазнаваць сябе, сваіх блізкіх і свет вакол сябе. Жадаем поспехаў!

Піхта (2.01–11.01; 5.07–14.07)

Містык

Кардынал Мазарыні

Прыгажосць піхты халодная, суровая. Элегантнасць. Арыгінальная. Выдзяляецца сярод людзей дзеяннем, шырокім кругаглядам. Любіць прыгажосць у любым яе праяўленні. Жыве, як правіла, доўга, не пакутуе на хранічныя хваробы. Жывецца ёй нялёгка. Капрызная, упартая і часта сярод людзей застаецца адзінокай. Бывае вельмі эгаістычнай, але гэта не значыць, што да сваіх блізкіх яна ставіцца дрэнна. Наадварот, сям'я для яе ўсё, і дзеля яе яна гатовая ахвяраваць усім... Нешматслоўная, адкрытая, вельмі здольная. Валодае вялікім пачуццём уласнай годнасці, працавітая. У каханні заўсёды застаецца незадаволенай, бо патрабуе шмат, а ўзамен аддае мала. Але калі сустрэне свой тып — кахае верна і горача. Выключная інтэлігентнасць дае вялікія магчымасці для фарміравання поглядаў. Але бывае так, што яна выконвае работу, якая не мае нічога агульнага з яе дыпломам. Мае ворагаў і шмат сяброў. На яе можна спадзявацца. Гэта надзейны чалавек.

Вяз (12.01–24.01; 15.07–25.07)

Звяртае на сябе ўвагу знешні дабрабыт. Гэта дасягаецца тым, што вяз апранаецца з густам і вытанчана. Даражыць жыццём, не псуе яго ні сабе, ні іншым. Здольны, стрыманы. Патрабуе шмат. Не даруе памылак сябрам. Часта хварэе, але жыццю гэта не пагражае. Характар ураўнаважаны, выклікае ў людзей павагу, карыстаецца даверам на працы. У шлюбе верны, на сямейныя абавязкі глядзіць сур'ёзна. Любіць кіраваць людзьмі. Але навакольным не варта дараваць яму дэспатызм, бо гэта натура добразычлівая, высакародная і спагадлівая. Самаадданы. Валодае пачуццём гумару. Сваё жыццё плануе як мага лепш і разважліва.

Кіпарыс (25.01–3.02; 26.07–4.08)

Вернасць

Франц Шуберт, Вольфганг Амадэй Моцарт

Магутны, салідны, мускулісты. Яму не трэба шмат, каб быць шчаслівым. Жыццё ўладкоўвае ў залежнасці ад абставін, стараецца быць задаволеным, поўны аптымізму. З такімі поглядамі на жыццё заўсёды будзе маладым. У жыцці яму патрэбны толькі дзве рэчы: грошы і слава. Астатняе для яго мае другараднае значэнне. Не любіць першынства. Заўсёды імкнецца да таго, каб мець сям'ю і сяброў. Не сентыментальны. Бывае буйным і суровым. Запальчывы і ў той жа час апартуніст. Наогул, індывідуальнасць прадузятая. Не любіць дыскусій. Яго гібкі характар аблягчае яму жыццё. Запальчывы і неспакойны ў каханні. Добразычлівы і верны ў сяброўстве. Жыццё ўладкоўвае спакойнае, чаргуючы работу з весялосцю. Але яму заўсёды часосці ў жыцці не хапае.

Тапола (4.02–8.02; 1.05–14.05; 5.08–13.08)

Песіміст

Карл Маркс, Сальвадор Далі

Дэкаратыўная, прыемная для вока, ніколі не старэе. Пазбаўленая самаўпэўненасці, смелая ў прыняцці рашэнняў. Час адыгрывае ў яе жыцці вялікую ролю. У яе патрэбнасць у прыемным акружэнні, яна разборлівая і, як вынік гэтага, часта адзінокая. Вялікая ўражлівасць не дапамагае ёй у жыцці і перашкаджае ў адносінах з людзьмі. Перажыванні хавае глыбока. Песімізм суправаджае яе жыццё разам з энтузіязмам. Рашуча адстойвае свае перакананні, ёй цяжка дагадзіць. Яе неспакойнае сэрца здольнае да вялікіх пачуццяў, перажыванняў, рэдка бывае задаволеная. Натура артыстычная, добры арганізатар, крыху філосаф. Тапола вельмі надзейная ў цяжкія хвіліны жыцця. Свайго партнёра разглядае вельмі сур'ёзна, спакойна. Рэдка разводзіцца. У жыцці незалежная, у каханні становіцца мяккай і ўступчывай.

Кедр (9.02–18.02; 14.08–22.08)

Аптыміст

Напалеон, Б.Брэхт, А.Лінкальн

Дрэва саліднае і рослае. Яго прыгажосць рэдкая, выключная, мае вялікія здольнасці прыстасоўвацца да ўмоў навакольнага асяроддзя, цяжкага жыцця, адаптуецца ў іх, хоць і жадае сабе камфорту. Мае схільнасць да пагляду на гэты свет крыху зверху. Здаровы. Упэўнены ў сабе, крыху педантычны. Любіць падабацца, і ёсць чым. Любіць дабівацца пастаўленай мэты, працаздольны. Упэўнены ў сабе. Няўдачы яго не палохаюць. Тое ж самае і ў каханні. Яго партнёрка адчувае сябе з ім надзейна. Вельмі разборлівы і чакае свайго адзінага кахання. У рабоце рашучы. Народжаны для прыгод, сексу, сумуе без іх. У выніку душэўных і фізічных парываў робіць сваё жыццё разнастайным, спакойным, на яго пагляд, без траты нерваў. Разам з тым часта сумняваецца.

Сяргей АНУПРЫЕНКА, кандыдат філасофскіх навук.

СПОРТ

Ашаламіў кіраўніцтва Нацыянальнага Алімпійскага камітэта Беларусі факс, які прыйшоў з аргкамітэта XVII зімовых Алімпійскіх гульняў. Справа ў тым, што нехта даслаў у Нарвегію звесткі пра нацыянальнасці паловы з заяўленых беларускіх спартсменаў, з-за чаго, быццам бы, яны не могуць выступаць за

Нашы поспехі не ўсіх радуюць

Беларусь. Прыйшлося тлумачыць, што нацыянальнасць і грамадзянства — справы розныя. А пры камплектаванні беларускай алімпійскай дружыны былі цалкам выкананы патрабаванні Алімпійскай хартыі. Нашы законы не дапускаюць двайнога грамадзянства, а ўсе спартсмены, накіраваныя ў Лілехамер, з'яўляюцца грамадзянамі Рэспублікі Беларусь, выступалі ўжо за яе на чэмпіянатах свету і Еўропы.

Незразумела толькі, чаму наогул узнікла гэта пытанне? Відаць, камусьці зусім нярадасна чуць пра поспехі беларускіх спартсменаў.

* * *

У эстафетах, якія завяршылі трэці этап Кубка свету па біятлону ў германскім Рупольдзінгу, наша мужчынская каманда была пятай, а жанчыны на такой жа дыстанцыі 4x7,5 км паказалі шосты вынік. Каманды пераехалі ў Італію, дзе пройдуць гонкі чацвёртага этапа Кубка.

* * *

Мінская каманда "Цівалі" праводзіць чарговыя матчы чэмпіянату Міжнацыянальнай хакейнай лігі на выездзе. Першы ў Кіеве з мясцовым "Сокалам" яна правяла паспяхова. Сустрэча закончылася ўнічыю — 3:3. На гэты раз у нашай камандзе вызначаліся абаронцы, а нападаючыя ім асісціравалі. Дзве шайбы закінуў капітан Алег Хмыль, адна на рахунку Уладзіміра Копаця. Пакуль паспяховая гульня мінскай каманды дала магчымасць падняцца толькі на прыступку ўверх у табліцы. Цяпер "Цівалі" на васемнаццатым месцы.

* * *

Мужчынская гандбольная зборная Беларусі з нецярплівасцю чакала, каго ж выбера ў сапернікі ёй жараб'ёўка, якая адбылася ў штаб-кватэры ЕГФ у Вене. Там акрэсліліся пары для стыкавых адборачных матчаў чэмпіянату Еўропы паміж камандамі, якія занялі другія месцы ў сваіх групах. Наша каманда згуляе са зборнай Аўстрыі 1 ці 2 сакавіка ў Вене і праз тыдзень у Мінску. Яшчэ дзве пуцёўкі разыграюць Францыя з Польшчай, а таксама Славенія з Чэхіяй. А вось зборная Румыніі засталася "сёмай лішняй" і будзе гуляць у фінале без дадатковага адбору.

У жанчын пары выглядаюць так: Венгрыя — Ісландыя, Швецыя — Літва, Данія — Балгарыя. Зборная Славакіі, якая абышла ў групе беларускую каманду, прайшла аўтаматычна ў фінальны турнір.

Яўген ПУЧКОЎ.

Герой года _ Сабака

Фота А. МАЦЮШКІ.

КІНААФІША МІНСКА

20 студзеня

«МАСКВА»: "Пераступіўшы мяжу"** — 11.40, 15.20, 17.20, 19.20. "У ложку з ворагам"*** — 13.40, 21.20.

«КАСТРЫЧНІК»: "Пераступіўшы мяжу"** — 13.00, 16.40, 20.20. "У ложку з ворагам"*** — 14.50, 18.30. Музычна-пацяшальная праграма "Макс-шоу" у 21.30.

«АЎРОРА»: "Бясконцая гісторыя" (д) — 10.00, 14.20. "Гангстэры ў акіяне" (2 с.) — 12.50, 15.10, 21.10. "Сэрцы трох-2" (2 с.) — 11.40, 18.20. Фестываль "Вялікая прэм'ера": "Прадказанне" (1,5 с.) — 16.10, 20.50. "Паўночная гарачыня"**** — 11.00, 17.30, 19.20.

«БЯРЭСЦЕ»: "Сэрцы трох-2" (2 с.) — 13.40. 18.20. "Адзін дома" — 14.00, 17.30. "Клас 1999"*** — 12.00, 15.50. "Гангстэры ў акіяне" (2 с.) — 11.20, 16.00. Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 20.30.

«ВІЛЬНЮС»: "Сэрцы трох-2" (2 с.) — 17.20. "Каб выжыць" (1,5 с.) — 13.40, 21.20. "Паўночная гарачыня"*** — 12.00, 15.40, 19.40. Відэазала: 13.10, 15.15, 17.20, 19.25, 21.30.

«ДРУЖБА»: "Паўночная гарачыня"*** — 14.20, 19.50, 21.30. "Сэрцы трох-2" (2 с.) — 16.00. "Агенты КДБ таксама ўлюбляюцца" — 18.10. Відэазала: інфармацыйна-пацяшальнае шоу "Альтаір" — 19.30, 23.30; працуе відэабар з 17.00.

«ПАРТЫЗАН»: "Пераступіўшы мяжу"** — 10.00 (л), 13.20, 16.40, 20.00. "У ложку з ворагам"*** — 11.40, 15.00, 18.20, 21.40.

«ПЕРАМОГА»: "Паўночная гарачыня"*** — 11.30, 14.50, 18.20, 20.10. Фестываль "Вялікая прэм'ера": "Пра бізнесмена Фаму" — 10.00, 13.20, 16.40. Відэазала: "Цяжкая мішэнь" — 10.00, 11.40, 13.20, 15.00, 16.40, 18.20, 20.00.

«САЛЮТ»: "Пераступіўшы мяжу"** — 10.00, 13.40, 17.20, 21.00. "У ложку з ворагам"*** — 11.50, 15.30, 19.10.

«СУЧАСНІК»: "Японская лэдзі Чатэрлей"**** — 16.00, 17.40, 19.20, 21.00. "Дрэнныя хлопцы" — 14.20.

«БЕЛАРУСЬ»: "Драпежнік-2"*** — 10.30, 12.20, 14.10, 17.50, 19.40, 21.30. "Дзейнічай, Маня!" (1,5 с.) — 10.40, 14.00, 17.30, 21.00. "У пошуках душы"*** — 12.30, 15.50, 19.20. "Цягнік у Каліфорнію" — 16.00. Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 20.00.

«КІЕЎ»: "Каманда-33" — 13.00 (дабрачынны сеанс). "Драпежнік-2" — 14.30, 16.20. "Страснае лета"**** — 18.00, 19.30, 21.00.

«КАМСАМОЛЕЦ»: "Адзін дома" — 11.00, 13.00, 16.00, 18.00. "Ніндзя правіцеля" — 12.00, 17.00, 19.40. "Прыгажосць заганы" (1,5 с.) — 14.00, 18.30. "Каб выжыць" (1,5 с.) — 15.00, 21.00. Зала індыйскага фільма: "Рай" (2 с.) — 20.00.

«МІР»: "Адзін дома" — 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 20.00. "У пошуках душы"*** — 11.00, 15.00, 17.00. "Грэчаская смакоўніца"*** — 13.00, 19.00, 20.50. У кінатэатры працуе відэазала.

«ПІЯНЕР»: "Самсон і Салі" (д) — 10.00 (к.). "Равучы агонь" — 13.20, 17.00. "Школьны прывід" (д) — 15.00(к). "Страшнае кіно" — 11.40. "Той, хто мяне шануе"** — 19.00, 20.40. Відэазала: "Сакрэтная машына" (д) — 10.00. "Агонь у адказ" ("Воўк джунгляў-2") — 11.40, 15.20, 19.00. "Пастаўшчыкі піцы" — 13.30, 17.10, 20.50.

«РАКЕТА»: "Страшнае кіно" — 14.00. "Сесілія"**** — 16.10, 20.00. "Той, хто мяне шануе"** — 18.10.

«РАДЗІМА»: "Драпежнік-2"*** — 13.40, 17.10, 20.40. "Пансіён"*** — 15.30. "У пошуках душы"*** — 12.00, 19.00. "Ракетчык" — 18.00. "У мёртвай пятлі" — 20.00.

«ЦЭНТРАЛЬНЫ»: "Адзін дома" — 12.35, 14.20, 17.30, 19.15. "Каб выжыць" (1,5 с.) — 9.15, 21.00. "Ніндзя правіцеля" — 11.10, 16.05.

«ЭЛЕКТРОН»: "Драпежнік-2"*** — 14.00, 15.50, 17.40, 19.30, 21.20. "Каб выжыць" (1,5 с.) — 13.20, 17.10, 21.00. "У пошуках душы"*** — 15.20, 19.10.

«АВАНГАРД»: "Гарачыя галовы!" — 15.00, 19.00. "Выхаванне жорсткасці ў жанчын і сабак" — 17.00.

«ЗНАМЯ»: "Рыцар-адзіночка" (д) — 14.20. "Страшнае кіно" — 16.20. "Выхаванне жорсткасці ў жанчын і сабак" — 18.00. "Той, хто мяне шануе"** — 20.00.

«ЗМЕНА»: "Джынсавы паліцэйскі" — 16.00. "Школа сцюардэс" — 14.00, 18.00, 20.00.

«УДАРНІК»: "Робат Джокс" (д) — 14.10. "Джынсавы паліцэйскі" — 15.40, 19.00. "Школа сцюардэс" — 17.20.

ПАЛАЦ ПРАФСАЮЗАЎ: "У бегу часу" — 18.00, 21.00.

ДК МАЗа: "Дзейнічай, Маня!" (1,5 с.) — 17.00, 19.00.

ДОМ ВЕТЭРАНА: Фестываль фільмаў "Вялікая прэм'ера" ("Масфільм"). "Асабістае жыццё каралевы" — 18.30. "Палёт начнога матылька" — 16.00 (кінаклуб "Ілюзіён").

ХАТНІ ЭКРАН

20, чацвер

Беларускае тэлебачанне

8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пад купалам Сусвету.
8.20. Надвор'е.
8.30. Пяць хвілін на жарты.
8.35. Фільм-канцэрт.
8.55. Складчына.
* 9.10. "Па дарозе з воблакамі" і інш.
◆9.30. "Ніхто, акрамя цябе".
10.15. Дак.фільмы.
◆10.50. "Жалезныя гульні".
* 12.05. "Падушка для сонейка".
◆12.25. "Чырвонае і чорнае". 4-я серыя.
13.30. Навіны.
13.40. Музычны фільм.
14.35. Тэлебіржа.
14.45. Асаблівы выпадак.
15.15. ТБ– школе. Гісторыя Беларусі. 6-ы клас. Культура старабеларускіх земель у IX–XIII стагоддзях.
15.45. Песні беларускіх кампазітараў.
17.55. Складчына.
18.10. Абласныя навіны (Гродна).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Зачытайце маё пісьмо...
19.05. Партрэт на фоне часу. Гандлёвы дом "На Нямізе".
19.35. Мінскі абласны камерны хор выконвае духоўную музыку.
20.15. Пазіцыя ўрада.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Пад купалам Сусвету.
21.45. Пяць хвілін на жарты.
21.50. Надвор'е.
22.00. На сесіі ВС Рэспублікі Беларусь.
Пасля заканчэння – "Ніхто, акрамя цябе"; НІКа; "Гран-пры Рэспублікі Беларусь. Міжнародныя спаборніцтвы па лёгкай атлетыцы.

Канал "Астанкіна"

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 24.00. Навіны.
* 8.20. "Хто самы дужы?"
◆8.30. "Проста Марыя".
9.20. Клуб падарожнікаў.
10.10. ...Да 16 і старэйшым.
10.50. Прэс-экспрэс.
◆11.20. "Капітан Фракас". 2-я серыя.
* 12.25. "Казка пра старое Рэха".
13.00. Футбол. На шляху да Уэмблі.
14.25. Прадпрымальнік.
14.55. Як дабіцца поспеху.
◆15.10. "Мая сям'я і іншая жывёла". 3-я серыя.
15.40. Выступае ансамбль "Сонейка" (Жытомір).
16.10. ...Да 16 і старэйшым.
16.50. Тэхнадром.
17.25. Лабірынт.
17.50. Дакументы і лёсы.
18.00. Надвор'е.
◆18.05. "Проста Марыя".
18.55. Матадор.
19.40. Дабрай ночы, малышы!
20.35. Надвор'е.
20.45. Лато "Мільён".
◆21.15. "Твін Пікс".
22.20. Сустрэча з паэтам Б.Чычыбабіным.
23.10. 50 x 50.
0.30. Прэс-экспрэс.
0.40. Футбол. На шляху да Уэмблі.

Канал "Расія"

6.00, 13.00, 19.00, 22.20. Весткі.
7.20. Час дзелавых людзей.
7.50. Паехалі.
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
8.30. Тэлемарафон "Крокі Перамогі".
8.40. Бясшумныя лідэры.
9.10. Аз есмь.
9.35. Дак.фільм.
9.55. Майстар-клас. М.Растраповіч.
10.40. Новая лінія. "Рускае пытанне прэзідэнту Акаеву".
◆11.10. "Санта-Барбара".
12.00. Тэлемарафон "Крокі Перамогі".
12.10. Залатая шпора.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.25. Суседзі па планеце. "Норд-вест".
13.55. Тэлегазета.
14.00. Тэніс. Адкрыты чэмпіянат Аўстраліі.
15.00. Паралелі.
15.15. Канцэрт.
15.30. Там-там навіны.
15.45. Студыя "Рост".
16.15. Новая лінія. У Хабараўску ўсё спакойна.
17.00. Тэлемарафон "Крокі Перамогі".
19.25. Падрабязнасці.
19.35. Свята кожны дзень.
◆19.50. "Санта-Барбара".
20.40. Рэк-тайм.
21.15. Экспацэнтр прадстаўляе.
21.20. На палітычным Алімпе.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
22.55. Чэмпіянат Еўропы па фігурным катанні.
23.50. Экран крымінальных паведамленняў.
24.00. Поры года. "Ля камінка".

Санкт-Пецярбург

8.45. Новы Пецярбург.
◆9.15. "Р.В.С."
10.20, 14.25, 18.00, 20.45, 0.05. Музычны момант.
10.30. Хуткая дапамога.
14.30. Інфарм ТБ.
14.40. Гістарычны альманах.
15.25. Сем сланоў.
15.55. Дамашні ўрок.
16.25. Казка за казкай.
17.20. Дак.фільм.
18.10. Вялікі фестываль.
18.30. Інфарм ТБ.
18.55. Рэформа і ўлада.
19.40. Спорт, спорт, спорт.
20.00. Сёння.
20.40. Тэлемагазін.
◆20.55. "На парозе ночы".
21.50. Вячэрні звон. Музычны канал.
22.35. Ваш стыль.
22.45. Інфарм ТБ.
23.05. Вячэрні звон. Працяг.

8-ы канал

18.00. "Карусель".
18.30. Музычная праграма.
19.00. Опра Уінфры-шоу: "Ванеса Уільямс і Джудзі Фосцер".
◆19.45. Паліцэйскі серыял "Хіл стрыт блюз": "Светапогляд капітана "Свабода".
◆20.40. "Я купляю гэтую жанчыну". 115-я, 116-я серыі.
◆21.35. "Ноч дэманаў".
23.20. Праграма відэакліпаў.

21, пятніца

Беларускае тэлебачанне

8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пад купалам Сусвету.
8.20. Надвор'е.
8.30. Пяць хвілін на жарты.
8.35. Фільм-канцэрт.
9.00. ТБ – школе. Гісторыя Беларусі. 6-ы клас.
◆9.30. "Ніхто, акрамя цябе".
10.15. "Зямлі маёй паданні..." Інсцэніроўка паводле беларускага фальклору.
10.30. Пазіцыя ўрада.
◆10.45. "Чырвонае і чорнае". 5-я серыя.
11.50. "Карамболь". Ток-шоу з удзелам кінарэжысёра В.Турава.
12.25. Фільм-канцэрт.
13.30. Навіны.
13.40. Дзелавая хроніка.
◆13.50. "Вяселле старэйшага брата".
15.00. "Гран-пры" Рэспублікі Беларусь. Міжнародныя спаборніцтвы па лёгкай атлетыцы.
15.40. Рок-айленд-шоу.
17.00. Голас.
18.00. Дзелавая хроніка.
18.10. Абласныя навіны (Магілёў).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Рэпартаж з першага з'езда фермераў.
19.30. Беларускія музычныя весткі.
20.15. Студыя "Тэлесябрына".
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Пад купалам Сусвету.
21.45. Пяць хвілін на жарты.
21.50. Надвор'е.
◆22.00. На сесіі ВС Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння –"Ніхто, акрамя цябе". НІКа; "Мой ласкавы і пяшчотны звер".

Канал "Астанкіна"

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 24.00. Навіны.
◆8.40. "Сцяжынка ў неба".
9.20. Алеся і кампанія.
9.50. Запомніце мяне такой.
10.20. Амерыка з М.Таратутам.
10.50. Прэс-экспрэс.
◆11.20. "Участковы, хто забойца?" цыкла "Тэрыторыя".
* 13.35. Мультфільм.
14.25. Дзелавая хроніка.
15.00. Бізнес-клас.
◆15.15. "Сцяжынка ў неба".
15.55. Алеся і кампанія.
16.20. Бяссонніца.
16.50. Тэхнадром.
17.25. Трэба паглядзець.
17.40. Чалавек і закон.
18.15. Амерыка з М.Таратутам.
18.45. Поле цудаў.
19.40. Дабрай ночы, малышы!
20.35. Надвор'е.
◆20.45. "Твін Пікс".
21.40. У пошуках страчанага.
22.20. Чалавек тыдня.
22.35. Міжнародны кінафестываль у Палм-Спрынгс (ЗША).
23.15. Музагляд.
0.20. Прэс-экспрэс.
0.30. Праграма "Ноч".
1.50. Праграма "Х".

Канал "Расія"

6.00, 13.00, 19.00, 22.20 Весткі.
7.50. Паехалі.
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
8.30. Добрай раніцы.
9.00. XX стагоддзе ў кадры і за кадрам.
10.00. Наш сад.
10.30. Новая лінія.
◆11.00. "Санта-Барбара".
11.50. Белая варона.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.25. В.Верасаеў "Нявыдуманыя гісторыі".
14.05. Тэніс.
15.00. Бізнес у Расіі.
15.30. Там-там навіны.
15.45. "Мікалай Кузняцоў. Легенды працягваюцца..." Перадача 2-я.
16.30. М-трэст.
◆16.55. "Спытайце Макса".
17.45. Зорны дождж.
18.45. Свята кожны дзень.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.40. "Гусарская балада".
21.20. "К-2".
22.10. Ніхто не забыты.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
22.55. Вячэрні салон.
0.25. Клуб "Жоўтая падводная лодка".

Санкт-Пецярбург

8.00. Фільм-канцэрт.
* 9.05. Мультфільмы.
9.30. Казка за казкай.
10.30. Хуткая дапамога.
11.00. Дак. фільм.
11.30. Інфарм ТБ.
11.40, 14.25, 18.05, 20.45, 0.30. Музычны момант.
11.45. "Апошняя альтэрнатыва". Тэлеспектакль.
13.55. Фільм-канцэрт.
14.30. Інфарм ТБ.
14.40. "Адкрываю для сябе Расію".
15.20. Дзіцячая энцыклапедыя.
* 15.50. Мультфільмы.
16.25. Дак. фільм.
17.15. Барометр.
17.30. Горад, дзе не чутна песень.
18.10. Вялікі фестываль.
18.30. Інфарм ТБ.
19.25. "Голас".
19.45. Спорт, спорт, спорт.
20.00. Сёння.
20.40. Тэлемагазін.
20.50. Хранограф.
21.50. Пецярбургскі ангажэмент.
22.35. Ваш стыль.
22.45. Інфарм ТБ.
◆23.05. "Жах" (ЗША).

8-ы канал

18.00. "Карусель".
18.30. Музычная праграма.
19.00. Праграма пра здароўе "Жыццёвы выбар": "Яны таксама могуць жыць і працаваць".
◆19.35. Паліцэйскі серыял "Хіл стрыт блюз": "Месца Песталоцы".
◆20.25. "Я купляю гэтую жанчыну". 117-я, 118-я серыі.
◆21.35. "Шакалы".
23.15. Праграма відэакліпаў.

Каб зэканоміць ваш час:
◆ мастацкія фільмы
* мультфільмы

Надвор'е

Сёння днём па рэспубліцы чакаецца воблачнае надвор'е, на большай частцы тэрыторыі снег, месцамі туман, галалёд. Тэмпература паветра +1– -4°, у Мінску – 0– -2°, снег, слабы галалёд. У наступныя двое сутак часамі ападкі, месцамі галалёд, моцны парывісты вецер. Тэмпература паветра 21-га ўначы – -4–+1°, днём – +4– -1°, 22-га на працягу сутак – 0–+5°.

Валянціна Скрэбец, інжынер-сіноптык Белгідрамета.

Жыхарам Рэспублікі Беларусь!
Навучым, забяспечым заказамі, пражай, прададзім імпартную вязальную машыну.
Тэл.: (0172) 77-16-19.

Заснавальнікі: ЦК СМБ, калектыў рэдакцыі газеты "Чырвоная змена".
Выдавец: газетна-выдавецкае закрытае акцыянернае таварыства "Маладняк", 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
Газета ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Набрана і звярстана ў наборна-выдавецкім бюро "ЧЗ".
Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку", 220013, г.Мінск, пр. Ф. Скарыны, 79.
Выходзіць у аўторак, чацвер і суботу.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.

Час падпісання ў друк: па графіку – 19.20, падпісана – 19.20.

М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Індэкс 63129. Тыраж 65 000. Зак. 7.

АДРАС РЭДАКЦЫІ:
220013 г.МІНСК, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная – 68-26-27; намеснікі галоўнага рэдактара – 32-12-82, 68-29-45; сакратарыят – 68-29-28; аддзел палітыкі – 68-25-55; аддзел эканомікі і сацыяльных праблем – 68-28-52; аддзел культуры і гістарычнай спадчыны – 68-29-56; аддзел маральна-этычнага выхавання – 68-25-93; аддзел пісьмаў і вывучэння грамадскай думкі – 68-28-32; аддзел інфармацыі – 68-27-21; аглядальнікі – 68-29-26; аддзел ілюстрацыі – 68-27-74, 68-25-41; ул. кар. па Брэсцкай вобл. – (01622) 5-57-57, ул. кар. па Віцебскай вобл. – (02132) 2-36-37; Інфармацыйна-рэкламнае агенцтва "ЧЗ-інфарм": тэл.68-29-55, 68-29-45. Факс: 32-21-03.

Расцэнкі на рэкламу ў студзені: I паласа —3000 руб./кв.см, IV паласа — 2000 руб./кв.см.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ:
Сяргей БАЛЦЭВІЧ (адказны сакратар), Валянцін БАРЫСЕВІЧ, Валерый ВАРАНЕЦКІ, Валерый ІВАНОЎ, Мікалай ЛАРКОВІЧ, Віктар ЛЮКОВІЧ, Алесь МАСАРЭНКА, Станіслаў НІЧЫПАРОВІЧ, Алесь САЛАМАХА (першы нам.галоўнага рэдактара), Павел СІМАНАЎ (нам.галоўнага рэдактара, дырэктар агенцтва "ЧЗ-інфарм"), Алег СЛУКА, Наталля СТРАЛКОВА, Кузьма ШАПЛЫКА, Вольга ШАЎКО.

Галоўны рэдактар Уладзімір БЕЛЬСКІ